

RØYKEN HISTORIELAG

Bygdemagasinet

NR 65 JULI 2014

RØGEN.

Røykens bygdefane

Bygdemagasinet

NR 65 JULI 2014

INNHold

Røyken Historielag 2014 – 2015	1
Hva har hendt, og hva hender?	2
Fra «Spikkestad stasjon og det gamle meieriet» til stasjonsbyen Spikkestad	3
Rulleharva kommer	4
Spikkestads første stasjonsmester:	
Anton Christian Stryken	5
Redaktørens blødme...	6
Oldtidsmarsjen 2013 - natursti	6
Tilbakeblikk	8
Redaktøren takker for seg	10
Ny redaktør	10
Pløyekonkurranse anno 1864	11
Ivers vei – fra amtsvei til kulturminne	12
Provanteringsraadet og handel i Båttstø	15
Oldtidsmarsjen 2014	18
Søndag 21. September	18
Røyken for 200 år siden	19
Årsberetning Røyken historielag 2013	29
Styre og komiteer 2014	33
Røyken Historielag Budsjett 2014	38
I hoppbakken på Spikkestad	39

Bygdemagasinet's redaksjon:

Arne Myrvang, tlf. 31 28 13 85
Ole Kjølén, tlf. 31 28 60 54
Kjell Jørgensen, tlf. 31 28 33 45
Bjørn Fossnes, tlf. 92 25 85 12

Lederen har ordet

Vi er i gang med et nytt år, og dere må slite med meg som leder nok et år.

Årsmøtet og valget der medførte ikke store endringer, men noen ble det. Tore Morberg gikk ut av styret der han har vært sekretær. Bernt Otto gikk fra et «ordinært» styreverv til sekretærjobben, og Bjørn Auke er ny i styret. Den største endringen fikk vi i redaksjonskomiteén for Bygdemagasinet der Bjørn Fossnes gikk av som redaktør og ble erstattet av Arne Myrvang, men han fortsetter som medlem av redaksjonen - disse bytter altså plass. Nytt medlem i redaksjonen er Ole Kjølén som erstatter Jan Lien. Jan Ølstad, som har vært med i Slekts- og gårdshistoriekomiteén en stund, er nå også formelt valgt som medlem. Rolf Hansen gikk av som revisor etter å ha tjenestegjort siden 2006. Han avløses av Martin Aasgaard, som har vært både kasserer og revisor tidligere. I Kyststikomiteén erstatter Anton Eide Erling Gabrielsen. Ingrid Bjørnstad gikk ut av Arrangementskomiteén.

En stor takk til dem som nå forlater «våre styrende organer». Jeg koster på meg en ekstra hilsen til Bjørn Fossnes som har vært redaktør siden 2000 - dvs. for i alt 28 nummer av Bygdemagasinet!

Ellers finner dere årsberetningen for 2013 og årsmøtereferatet i dette nummer av Bygdemagasinet.

I vår har vi gjentatt skrivekurset, der Per Olav Berg presenterte et revidert kursopplegg. Tilbakemeldingene er fortsatt gode, og vi er

ikke bort fra at det vil være aktuelt å holde dette kurset en tredje gang!

Og apropos kurs; det tidligere omtalte kurset i bruk av digitale hjelpemidler ved slektsgranskning er nå tidfestet til 16. og 23. oktober. Det blir et begynnerkurs, og det vil bli bekjentgjort på våre hjemmesider og i Røyken og Hurums Avis når tiden nærmer seg.

Når dette leses er årets Åpen Dag på Kornmagasinet avviklet. Museumskomiteén har gjort en ny vri på dette arrangementet og invitert en representant for foreningen Den Glade Samler for at folk kan få sine gjenstander vurdert. I tillegg er det åpnet for at de som har noe å selge av snurrepiperier m.v. kan åpne en salgsbod. Vi er spent på mottagelsen av dette arrangementet, og nok en gang imponert over det arbeid Museumskomiteén legger ned!

Oslofjordmuséet i Vollen har åpnet dørene for oss torsdag den 12. juni kl. 1800. Historielaget spanderer inngangsbilletten, og vi håper mange tar seg tid til å besøke dette spennende nye muséet for kystkultur - et område som dessverre lenge har vært stemoderlig behandlet. Annonseringen vil som vanlig skje på våre hjemmesider og i Røyken og Hurums Avis.

Ellers vurderer styret hvor en eventuell markvandring skal foregå i år. Styret har sine tanker om dette, men forslag mottas med takk. Vi ber dere notere at høstmøtet er tidfestet til den 9. oktober og julemøtet til den 4. desember.

Røyken Historielag 2014 – 2015

Kornmagasinet, Grettekroken 1, 3440 Røyken. post@historielaget.no

Hjemmeside: <http://historielaget.no>

Styret, inkl. BM redaksjon:

Verv	Navn/adresse/e-post	Tlf p / a	Mobil
Leder	Kåre Selvik, Skolev. 4, 3478 Nærnes kaselvi@online.no	31281720	99260034
Nestleder	Bjørn Eric Hansen, Klokkegård terrasse 7, 3440 Røyken bjorn.eric@pennytime.no	31294775	92027670
Kasserer	Arnulv Solberg, Furubergløkka 14, 3477 Båttø arnulvs@online.no	31288065	41698189
Sekretær	Bernt Otto Hauglin, Fossumv.2, 3440 Røyken mail@mbnorway.no	31286127/31284111	91366280
Styrem.	Bjørn Auke, Dalbøv. 1, 3472 Bødalen bjorau@gmail.com	31280387	90505225
Varam.	Inger Drengsrud Førde, Brøholtv. 2, 3430 Spikkestad inger@broholt.no	31281843	91887496
Varam.	Morten Fleischer, Vardev. 14, 3470 Slemmestad morten.fleischer@online.no	31281645	91681774
Varam.	Ingeborg Hoel, Nordhagenv. 15 b, 3430 Spikkestad roa-hoel@online.no	31285835	97774903
Red. BM	Arne Myrvang, Snarv. 6, 3478 Nærnes arne.myrvang@altiboxmail.no	31281385	91865145

Forøvrig minner vi om at Gjellumstua og vår samling i låven på Hernestangen holdes åpen hver søndag i sommer, fra kl. 11 til 16, i tiden fra og med den 29. juni til og med siste søndag før Fjordfestivalen (som vi går ut fra blir arrangert i år også). Hernestangen ligger ikke like laglig til for alle røykenbøringer, men denne perlen er vel verdt et besøk. Ta med søndagslunsjen og kom.

God sommer!

KÅRE SELVIK 9. MAI 2014

Hva har hendt, og hva hender?

Dette har hendt :

Torsdag 5. desember: Julemøte.

Bente Goverud kåserer om Åros Keramikkfabrikk.

Lørdag 30.november og lørdag 7.desember: Stands på Rortunet for RH

Torsdag 13. mars: Årsmøte 2014

21.oktober holdt Kåre et foredrag for Røyken Rotary klubb, angående tettstedet Nærnes.

Hva hender i lagets regi?

Torsdag 12. juni kl 18.00: Besøk på Oslofjordmuseet i Vollen. Gratis entre for medlemmer av RH!

Søndag 21. september: Oldtidsmarsjen 2014. Se egen annonse inne i bladet

Torsdag 16. og torsdag 23. oktober: Kurs i bruk av digitale hjelpemidler ved slektsgransking for begynnere. Se våre hjemmesider samt annonse i RHA når tiden nærmer seg!

Følg med i annonser og på vår hjemmeside: www.historielaget.no. Det kan bli endringer!

Torsdag 13. mars: Årsmøte 2014

«For meg er alderdommen alltid ti år eldre enn meg selv»

- John Burroughs

OBS!

Killingstads gamle Røykenbok fra 1928 er fortsatt til salgs til medlemmer for kr. 100,-

Vi gjør oppmerksom på at boka dekker helt andre emner enn hva de nye bygdebøkene omhandler, og er derfor fortsatt interessant lesning.

Fra «Spikkestad stasjon og det gamle meieriet» til stasjonsbyen Spikkestad

Penny Hansens (fargelagte) postkortmotiv fra 1994 har tittel: «Spikkestad stasjon og det gamle meieriet» og har format 16 cm x 20 cm.

Det er lite som minner om «bymessig preg» på denne tegningen som Penny Hansen laget i 1994. Penny Hansen laget en serie tegninger i farger av gammel bebyggelse i Røyken omkring denne tiden. De ble bla. nyttet som postkortmotiver i format 16 cm x 20 cm. I forbindelse med avviklingen av «Galleri Godshuset» på Røyken jernbanestasjon overtok historielaget et restopplag av postkortene. De befinner seg i Kornmagasinet og kan kjøpes for en billig penge.

På bildet ser vi den gamle stasjonsbygningen på Spikkestad til høyre. Og vi ser inngangen til stasjonsmesterleiligheten som var i 2. etasje. Bygningen til venstre rommet meieriet som ble

opprettet i 1897. Det ble også åpnet landhandleri i bygningen. Og det var melkeutsalg i kjelleren med inngang fra gateplanet under det lille skråtaket som sees på tegningen. Dette med melkeutsalg i kjellere var ganske vanlig på den tiden fordi det der var lav temperatur også i varme sommermåned. Det var skipsfører Julius Bølstad fra Vestbygda som tok initiativet til meieriet.

Bildet er interessant på flere måter. Omtrent midt på bildet finnes eiendomsskillet mellom de gamle jordbrukeiendommene Spikkestad (gnr. 6) og Bølstad (gnr. 85). Stasjonsbygningen er bygd på grunn fra Spikkestad gård, mens den tidligere meieribygningen ble bygd på

grunn fra Bølstad gård. Grunneierne i området inngikk i 1885 et spleiselag for å få jernbanen til å opprette stoppested for togene. Og det var Hans Spikkestad og Svend Oddevold som av sine eiendommer ga ca. 7 mål gratis grunn til selve stoppestedet. Dette var bare en liten del av avtalen fra 1885. Da meieritomten i sin tid ble skilt ut fra Bølstad fikk den bruksnummer 7. Det forteller at gårdsbruket Bølstad i 1885 ennå ikke var mye oppstykket. Nå er for lengst den tidligere meieribygningen med en ganske liten tomt skilt ut fra meieritomten og har fått bruksnummer 396. Den har i dag adresse Teglverksveien 9 og nyttes til boligformål.

Meieridriften på Spikkestad ble avviklet i 1958, og fra da av ble melken kjørt til Røyken meieri. Men i 1972 ble også dette meieriet - som det siste i Røyken - avviklet og melken kjørt til Drammen.

Omkring 1950 ble det produsert seks ganger mer melk på gårdene i det område av bygda som av gammelt het Vestbygda enn hva som ble kjøpt og forbrukt på stedet. På 1970-tallet tilsvarte melkeproduksjonen bare omkring halvparten av forbruket. Og i dag (januar 2014) produseres det ikke melk for salg i Røyken kommune i det hele tatt.

Noen ord om fremtiden

Husene på bildet er sett fra baksiden, og de står der fortsatt (januar 2014). Men i løpet av kort tid regner kommunen med at planene for et nytt sentrum ved togstasjonen er klare. Da kan raskt Penny Hansens postkortmotiv fra 1994 være historisk. Og befolkningsmengden på Spikkestad regner man med vil øke fra dagens bortimot 4 000 til omkring 10 000 i løpet av få år. Da vil det grisgrendte stedet Vestbygda, hvor togene i begynnelsen ikke stoppet i det hele tatt, få et bymessig preg. Det blir «stasjonsbyen Spikkestad» hvor togene kommer og går to ganger i timen. En helt ny og moderne jernbanestasjon, litt nærmere Røyken enn den vi ser på bildet, er allerede tatt i bruk. Og begrepet «stasjonsby» er for lengst tatt i bruk i de kommunale planleggingsdokumenter.

Ole Sønju

Kilder:

Penny Hansens postkortmotiv fra 1994.

Røyken historielags årbok 1971, artikkel: Jernbanen i Røyken v/ Ole Sønju

Vestbygda gjennom tidene og Spikkestad vel gjennom 50 år. v/ Bernt Bærem Svendsen, 1975.

www.royken.kommune.no

Rulleharva kommer

I siste utgave av Bygdemagasinet etterlyste vi ei rulleharv. Harva skal ha sin opprinnelse her i bygda. Derfor bør den være sentral i vårt lille landbruksmuseum på Hernestangen.

Nå forteller leder i museumskomiteen, Bjørn Eric Hansen, at han har fått tilbud om 3 rullearver. Komiteen vil besiktige disse til våren og velge ut en av disse til museet. Da vi har

svært begrenset med plass på Hernestangen kan vi dessverre ikke ta imot alle. Vi skal forsøke å komme tilbake med mer informasjon om harva og dens historie i desember-utgaven av bladet.

28/1 2014

Ole

Spikkestads første stasjonsmester: Anton Christian Stryken

Det var jernbanen som la grunnlaget for tettbebyggelse og industri i Vestbygda på slutten av 1800-tallet. Men mye er skjedd siden den gang. Stedet har ganske nylig fått et moderne stasjonsanlegg. Og i disse dager skyter boligbebyggelsen omkring stasjonen fart som aldri før. I løpet av få år vil det stedet vi i dag kaller Spikkestad få et bymessig preg med jernbanestasjonen i sentrum: *stasjonsbyen Spikkestad*.

Nylig kom jeg over et foto at Spikkestads første stasjonsmester. Og vi velger å gjengi fotografiet sammen med noen kortfattede data både om stasjonsmesteren, og om selve jernbanen på Spikkestad.

Spikkestad stasjons første stasjonsmester, Anton Christian Stryken. Foto fra boka «Drammen distrikt Kontorpersonalets forening 1904 - 1. juli - 1954»

Spikkestads første stasjonsmester

- Anton Christian Stryken var født på Sysle i Modum 3di. April? 1866
- I følge kirkeboka ble etternavnet ved dåpen skrevet Strygen
- Foreldre var gårdmann Ole Andersen Strygen og hustru Maren Kristine
- Begynte ved jernbanen som stasjonsbetjent i 1892
- I 1904 hadde han tittel kontorist da han ble valgt til styremedlem i den nystiftede «2det Distrikt Kontorpersonalets Forening»¹⁾
- Første stasjonsmester på nyopprettet stasjon på Spikkestad i 1911
- 1/10 1912 også ansettelse som poståpner
- Døde få måneder etter at han fratrådte i 1919

1) I 1913 ble navnet endret til «Drammen distrikt kontorpersonalets forening»

Jernbanen på Spikkestad

- 1872 blir den smalsporede (1067 mm) «Christiania - Drammen Jernbane» åpnet. Men ingen tog stopper i Vestbygda
- 1885 får Vestbygda holdeplass for vognlaster. Holdeplassen får navnet Spikkestad, trolig fordi den i hovedsak ble bygd på grunn utskilt fra Spikkestad gård

- 1886 blir trafikken utvidet til også å omfatte melketransport og passasjerer
- 1888 blir trafikken utvidet til også å omfatte «Brevsamlingssted» men navn Spikestad
- 1911 får Spikkestad status som stasjon (med Anton Christian Stryken som stasjonsmester)
- 1920 er banen ombygd til normalspor (1435 mm, en sporvidde som fortsatt brukes)
- 1922 får banen elektrisk drift
- 1973 blir Lieråsen tunell tatt i bruk, og trafikken på den gamle linjen Spikkestad – Brakerøya blir nedlagt. Spikkestad blir endestasjon på «Spikkestadlinjen», som blir det nye navnet på den gamle linjen mellom Asker og Spikkestad.
- 2012 er nybygd stasjonsanlegg litt nærmere Røyken tatt i bruk og Spikkestad får halvtimesruter for togene

Ole Sønju

Redaktørens blødme...

i BM nr. 64 var å presentere oppgaver og resultatlisten for forrige års konkurranse!

Herved rettes feilen:

Oldtidsmarsjen 2013 - natursti

- Spørsmål 1: I dag må alle barn gå på skolen 190 dager i året. Hvor mange dager gikk ungene på skolen i 1837 (i gjennomsnitt)?
1: Ca 90 dager x: Ca 70 dager 2: Ca 50 dager
- Spørsmål 2: Hvem var ordfører i Røyken i 1998?
1: Hans Wear x: Terje Martinsen 2: Rune Kjølstad
- Spørsmål 3: I dag (15/9) stopper toget igjen på Hallenskog, etter 10 måneders opphold. Når ble Hallenskog stasjon åpnet?
1: 1928 x: 1933 2: 1938
- Spørsmål 4: Hvilken bergart, som det finnes mye av i Røyken, ble en viktig næring for bygda (spesielt Hyggenområdet) fra siste halvdel av 1800-tallet?
1: Kalkstein x: Granitt 2: Skifer
- Spørsmål 5: På Høyenhall i Røyken var det fast kino i ca 20 år. I hvilken periode?
1: 1933-53 x: 1943-63 2: 1953-73
- Spørsmål 6: Hvilken religion har sitt hovedtempel i Norge på Slemmestad?
1: Ridderordenen x: Buddhismen 2: Hinduismen
- Spørsmål 7: I dag bor det litt over 20 000 innbyggere i Røyken. Hvor mange bodde i Røyken for ca 50 år siden (1965)?
1: 8 900 x: 10 100 2: 11 700
- Spørsmål 8: Hvor stor var fallhøyden på vannet da turbinen på mølla i Grodalen var i drift? (Mølla passerer på vei til Slemmestad).
1: 6 meter x: 8 meter 2: 11 meter
- Spørsmål 9: Hvor mange kvinner fra Røyken har vært faste representanter på stortinget? Astri Skare og Kirsti Kalle Grøndahl
1: 1 x: 2 2: 3
- Spørsmål 10: I 1905 ble det holdt folkeavstemming om Norge skulle bli et selvstendig land, i Røyken stemte 693. Hvor mange stemte «NEI»?
1: 0 x: 36 2: 62
- Spørsmål 11: Hva heter verdens eldste tegneserie?
1: Tarzan x: Knoll og Tott 2: Finbeck og Fia
- Spørsmål 12: Hvem har skrevet Røykensangen («Med fjord omkring i øst og vest»)?
1: Anton Eckroll x: Jon Leira 2: Anders A. Killingstad

2XX XX2 1XX 1X1

De riktige svarene er understreket.

Resultatliste for naturstien 2013:

1.	Thorleif Remme	10 rette
2.	Erik Sandbu	9 rette
3.	Berit Johansen	8 rette*
4.	Hallvard Stedje	8 rette*
5.	Tor Johansen	8 rette*
6.	Anne Sandbu	8 rette*
7.	Sigbjørn Stedje	7 rette
	Caroline Sund	
9.	Turid Gjertsen	6 rette
	Tore Greff	
	Per Helgesen	
	Mildrid Lund	
	Karin Madsen	
	Kirsti Mørk	
	Odd Rønning	
16.	Marius Madsen	4 rette
	Viggo Sivertsen	
- Totalt startet 22, men ikke alle leverte.

*Fire hadde 8 rette på 3. plass. For å skille hvem av disse som skulle få 3. premien måtte de tippe lengden på et tau, derfor plasseringen fra 3 til 6.

Tilbakeblikk

Klipp fra de første bygdemagasinene

BYGDEMAGASINET

NR 1

MAI

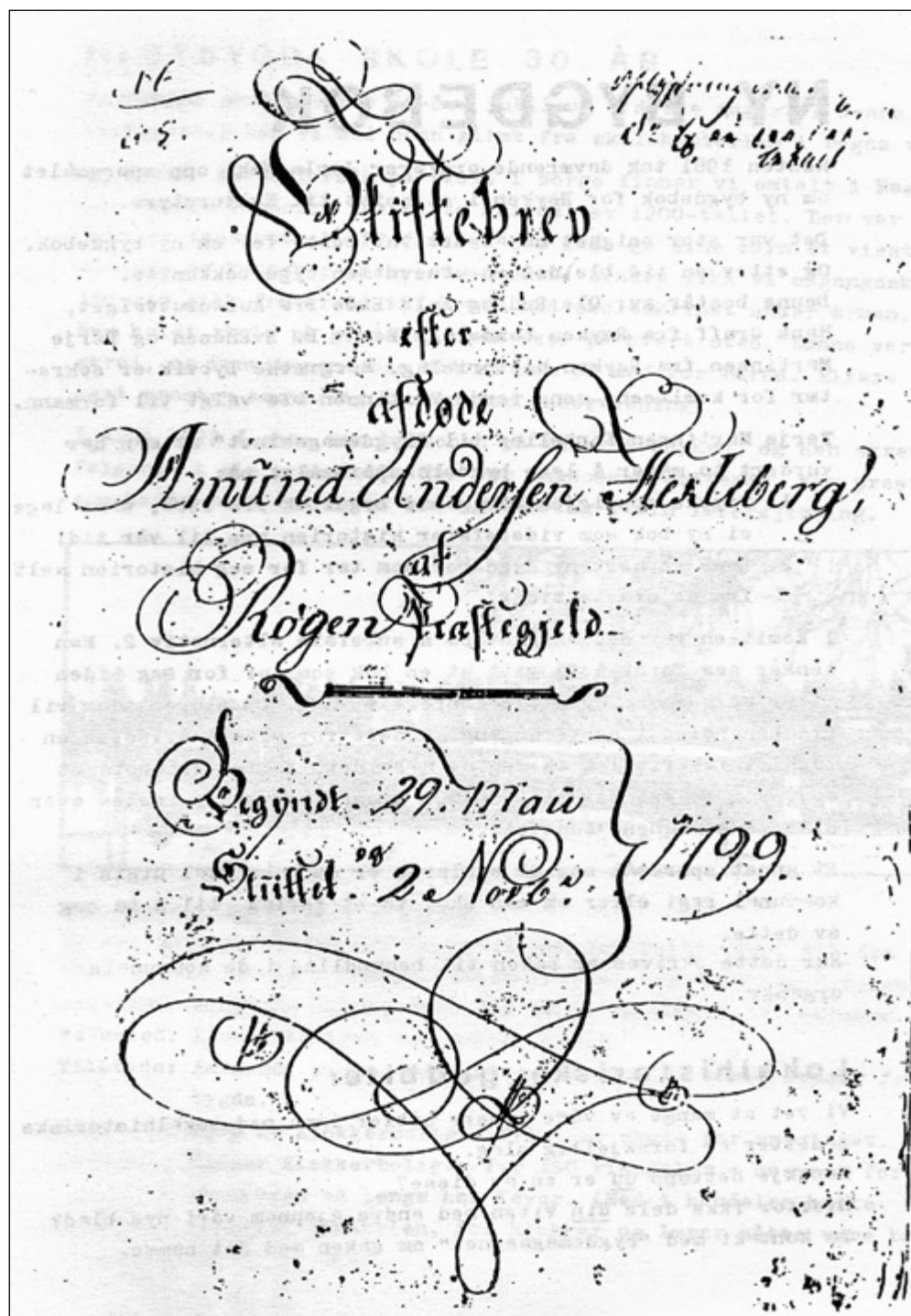
1985

Fra formannen

Endelig har vi fått realisert vår gamle plan om et lite informasjonsblad. I flere år har vi hatt dette oppe i styret, men hinderet har vært økonomien. Med en hevet kontingent i år, og et særlig, rimelig trykkingstilbud, sender vi her ut første nummer av "Bygdemagasinet". Når vi bruker formen -magasin, vil man fort sne at det her fremkommer som et ordspill til Kornmagasinet. Og - faktisk ble både utgivelsen og navnet vedtatt under matpausen på lagets første dugnadsdag i Kornmagasinet, lørdag 27. april, hvor Ole Senju la fram et forslag til format og innhold, med den rimelige følge at han på stedet ble godkjent som redaktør.

Historielaget går i sitt tjuende år og skal vi peke ut en hovedoppgave må det være å få samlet inn minner fra den nære fortid. Kanskje først og fremst arbeiderminner, med det tenker jeg på den "forsvunne industri", teglverkene, kledesfabrikken, steinindustrien, og cementen som er i ferd med å bli borte. Vi ber alle interesserte bidra, skriv selv eller ta intervju med de du kjenner.

Bernt B. Svendsen

Redaktøren takker for seg

Det er litt vemodig å ta farvel med Bygdemagasinet, men alle ting har sin ende. Det kommer en dag da du føler at du ikke har mer å tilføre, og at fantasien ikke strekker til lenger.

Da min bo-avstand fra Røyken også skaper visse vansker, har jeg bestemt meg for at BM nr. 64 blir det siste fra min hånd.

Tiden fra 1999 da jeg startet med boken «Røyken Energiverk 80 år», og fortsettelsen med i alt 24 bygdemagasin, har vært lærerik og interessant. Jeg vil benytte anledningen til å takke alle de som har bidratt med artikler og bilder i disse årene.

Samtidig håper jeg at alle lagets medlemmer tenker nøye gjennom hva de kan bidra med. En redaktør er ikke i stand til å trylle fram innslag fra alle kanter av bygda, nok til å fylle et helt blad to ganger i året, uten hjelp fra dere.

Jeg vil også ved min avgang som redaktør takke styret i Historielaget for godt samarbeid i de 15 årene, og ønske den påtroppende redaktøren lykke til med jobben..

I årene som kommer vil jeg selvfølgelig stå til rådighet for laget med evt. skriveoppdrag dersom dette er ønskelig.

Med hilsen
Bjørn Fossnes

Ny redaktør

Det er med stor ydmykhet jeg går til vervet som ny redaktør av Bygdemagasinet. De forrige redaktørene, Ole Sønju og Bjørn Fossnes, har lagt lista for dette magasinet på et meget høyt nivå.

Gjennom deltakelse i arbeidet i Historielagets slekts- og gårdshistoriegruppe i mange år har jeg relativt god kjennskap til den siden av lagets arbeid, men på mange andre områder av lagets virke har jeg mye å lære ennå.

Stoffet i den utgaven av Bygdemagasinet du nå holder i handa er samlet inn av den forrige redaktøren, Bjørn Fossnes, og jeg har støttet meg på ham ved å sende det lett redigerte materialet tilbake til ham «på høring» før det gikk i trykken.

Jeg ser fram til et godt samarbeid med de øvrige medlemmene i redaksjonsgruppa for Bygdemagasinet, og med de andre komiteene i Historielaget.

Jeg skal gjøre så godt jeg kan, men redaksjonsgruppa er helt avhengig av at medlemmene sender inn stoff.

Nå etter at Historielaget har gjennomført skrivekurs to år på rad, er jeg sikker på at det sitter mange skriveføre medlemmer rundt omkring i bygda og brenner etter å få ting på trykk!

Arne Myrvang

Pløyekonkurranse anno 1864

I året 1864 var amtsagronom Otto M. Farup på besøk i Hurum og Røyken. Vi gjengir hva han skriver om besøket her i bygda:

«Fra Hurum reiste jeg til Røyken for å overvære en premiepløying, hvortil jeg var innkalt av Landboforeningens bestyrelse. Der fremmøtte ikke få pløyer, men det viste seg, at de stod meget tilbake for Hurums; dog må det bemerkes, at dette var den første premiepløying der avholdtes i bygden, hvorsom alle disse plougarle fremmøtte med plouge av den eldre konstruksjon.»

Ovenstående viser at det var bruk for den relativt nyinflyttede smeden Hans Jensen Hekleberg her i bygda. Det var omkring denne tid

han begynte å produsere den såkalte «Heklebergplogen». Den hadde veltefjøl av jern og ble regnet som en nyvinning i jordbruket. Historielaget har en «Heklebergplog» i sitt lille landbruksmuseum i låven på Henestangen.

Både Gjellumstua og landbruksmuseet er åpene med omvising på søndager i sommermånedene. Velkommen skal du være.

Kilder:

Hurums Historie, bind II

Røyken historielags årbok 1997, artikkel av Jan O. Helness

Ivers vei – fra amtsvei til kulturminne

Jeg baserer denne historien på Røykenboken, 1928, Hurums historie, Historielagets årbok 1972, Herredsstyrevedtak, Glimt fra Sætre, muntlige overleveringer og egne minner. Ivers vei går fra nedkjørselen til Skogsborg/Lagahølet og frem til Fylkesvei 11 ved Åros kirke. Jeg bor selv midt på Ivers vei.

Amtsvei

Hovedveien fra Drøbak via Slottet, det gamle fergestedet på Storsand, gikk «over Åros», som det står i Røykenboka. Veien gikk videre via Røyken mot Drammen og mot Oslofjorden. Jeg bruker Drammen og Drøbak, som stedsbetegnelser for enkelthets skyld. Det var også en hovedvei fra Slottet til Kirkebygda i Hurum og videre over Strømmen, til dagens Svelvik.

Amtsveiene ble delvis vedlikeholdt av bøndene og delvis av «staten». I 1789 ble hovedveiene i Røyken inndelt i roder. Rode 5 gikk fra Frøtvedt til Hurumdele. Amtsveien skulle kunne trafikkeres med hest og vogn. Det er mange klager over ufremkommelige veier, spesielt i vårbløyta. Andre veier, «bygdeveier», var kløv- og rideveier. I tillegg til disse to typer hovedvei gikk det stier på kryss og tvers mellom gårdene og plassene. Transport av varer foregikk i stor grad på fjordene, om vinteren på isen hvis den la seg og var trygg.

Så tilbake til Ivers vei. Bestonkleiva i syd er den bratteste bakken. Det er meg fortalt at Nitroglycerincompagniet er grunnen til at kleiva ble utbedret og fikk en slakere profil. Etter at fabrikken på Lysaker gikk i luften, var det viktig å finne et nytt egnet sted for sprengstoffproduksjon. Engene i Sætre var et velegnet sted med tilgang til ferskvann, dypvannsbrygge og kort vei til jernbane, Røyken stasjon. Fabrikken ble anlagt på Engene i midten av 1870-årene. Dynamitten ble bl.a. fraktet med hest og kjerre fra Sætre til Røyken stasjon. Den siste arbeidsdagen i måneden gikk dynamitten med hest og kjerre til Røyken stasjon med lensmannen i spissen. Det kunne være 60 – 70 lass.

Stedene Sætre og Åros utviklet seg raskt til tettsteder. Nerven var veien. Alle eldre hus, som ligger langs Ivers vei er bygget av arbeidere på Nitroglycerincompagniet. På flere av eiendommene sto det tidligere små stuer.

Min oldefar var husmann uten jord og fisker under Åroselven gård. Familien bodde i en liten stue. I 1910 sto dagens hus i en forenklet dragestil ferdig. Dette forteller litt om fabrikkens og veiens betydning for utbyggingen av Åros.

Privat vei

Ca 1900 ble dagens fylkesvei 11 påbegynt. Den sto ferdig frem til Freiborg, Storsand 1922. I 1922 ble Ivers vei nedlagt som vei. I Herredsstyrevedtak av 31. mars 1923 blir det enstemmig besluttet «ikke å burde opprettholde nevnte vei som bygdevei». Etter foranstående går en ut fra at den gamle vei er overlatt til bruk for de interesserte.

Den ble hetende «Gamleveien». «Avstikkeren» ble bygget fra Gamleveien (ved nr. 46) ned til Nyveien (Fylkesvei 11). Resten av veien i syd ble nærmest for en bred sti å regne. Den forsvant som bilvei i mange år. Veien ble etterhvert inndelt i roder, og beboerne måtte stå for vedlikeholdet. Da jeg var barn, ble ikke veien brøytet lenger enn ned Avstikkeren. Men, utover 1960-tallet da folk fikk biler, ble Ivers vei igjen gjennomgående, også som bilvei. Bestonkleiva var og er kjørbar med bil, såvidt.

Kyststi

Dagens Ivers vei er en del av kyststiene i Røyken. Den er både en populær turvei og sykkelvei.

Beredskapsvei

Ivers vei betegnes fremdeles som beredskapsvei i tilfelle ulykke e.l. på fylkesveien. Det har vært noen episoder hvor bilene har stått støtfanger ved støtfanger fra Åros til Beston. Siden veien hovedsakelig tar en bil i bredden, så kan man forestille seg kaoset.

Hvordan fikk Ivers vei dagens navn.

Dagens navn sier lite om veiens opprinnelige funksjon. Da jeg var barn var det tre veier til f.eks. butikken i Åros. Vi kunne enten gå Gamleveien over Ivers, Bråtan eller Nyveien.

Gamleveien over Ivers betyr ikke annet enn at vi gikk forbi eiendommene til familien Iversen, tre i alt.

Bråtan er det opprinnelige navnet på Feveien. Hvordan navnet Feveien er oppstått er en gåte for oss, som er vokst opp her. Deler av Feveien er i dag sti.

Nyveien er dagens Fylkesvei 11. Den egner seg ikke som gangvei.

Huldra

Ved dagens nr. 25 er veien bygd opp, så store deler av fjellknausen er dekket, og det er litt synd. Men profilen på bakken er blitt mye bedre. Det er litt synd, fordi inne i den fjellknausen – Kaffeberget – sitter huldra og maler kaffe. Nå kan ikke dette være et veldig gammelt sagn, fordi kaffen er ikke så gammel i Norge. Men, jeg trodde fullt og fast på dette. Når jeg la øret inntil knausen, så hørte jeg tydelig kaffekvernen. Jeg tror at min mor også trodde litt på dette. Det kan vel tenkes at sagnet er eldre, og at huldra drev med andre aktiviteter tidligere.

Veiens trasè

Veien gikk tidligere forbi Flaters pensjonat (Lille Åros) og ned forbi Åros kirke, som begge er mye yngre enn veien. Flaters pensjonat var tidligere skysstasjon. Veien gikk innom gårdene på vei til Røyken kirke. Fra kirken gikk en trasè mot Oslofjorden og en mot Drammensfjorden.

Dagens ivers vei

Ivers vei er en privat vei, som vedlikeholdes av beboerne gjennom Ivers vel. Den er en velholdt grusvei. Det er bygget noen nye hus langs veien, stort sett ved fortetting. Det har også vært stor hyttebebyggelse i området. Jeg tar da med et litt større område enn Ivers vei, fordi det er «badestier» fra hytteområdene ned til Ivers vei flere steder. Disse er i ferd med å gro igjen og gå i glemmeboken. Noen av disse stiene var anlagt som snarveier fra Vestre Åros dampskipsbrygge og frem til hyttene. Vi fastboende brukte også disse stiene. Da jeg var barn, så var det båten til Oslo som gjaldt. Det gikk noen få busser. Men, båten var den foretrukne reisemåte.

Oldtidsvei

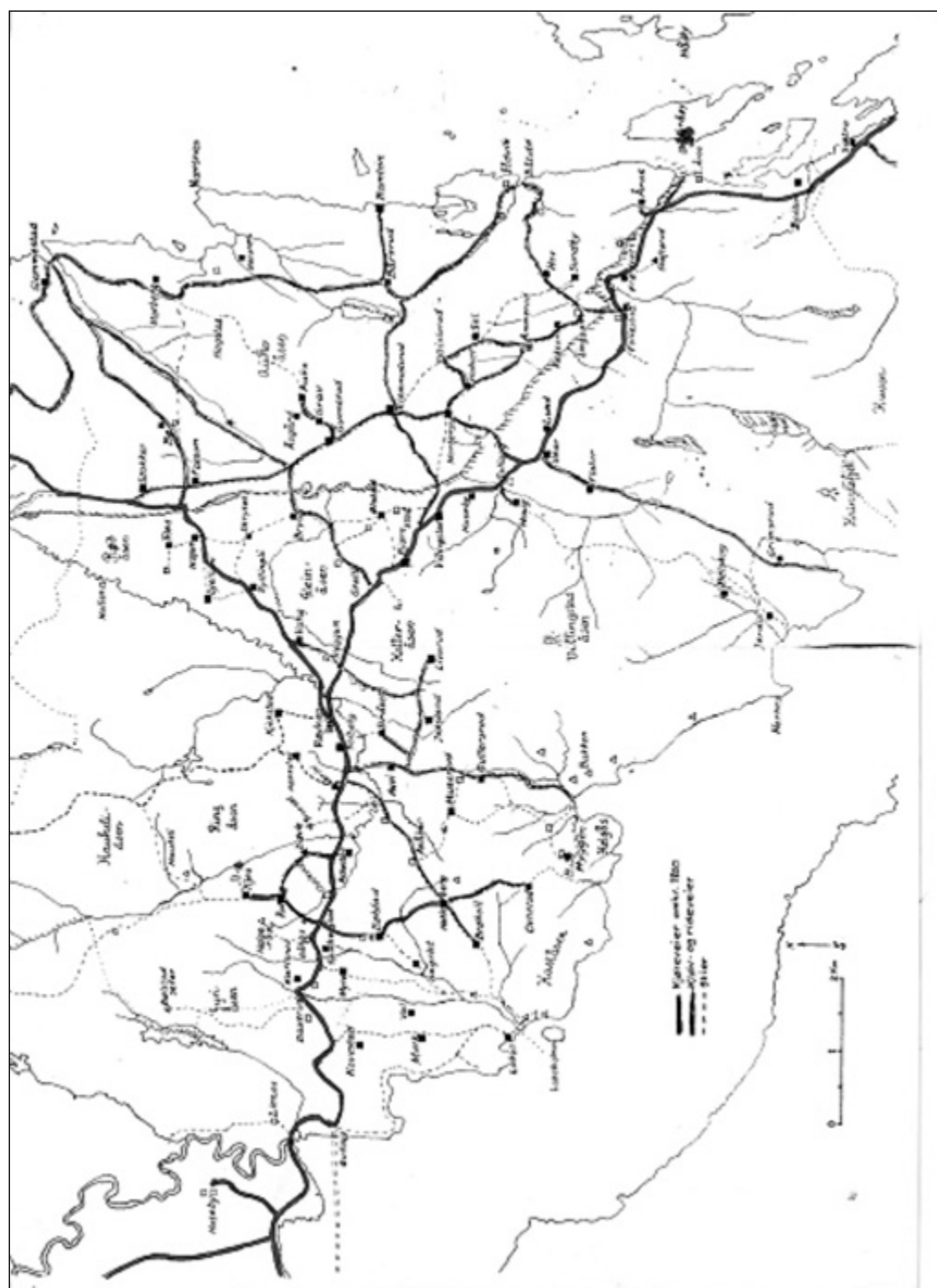
Ivers vei er uten tvil en svært gammel ferdselsåre. Men, det er ikke ført bevis for at den kan betegnes som «oldtidsvei». Det er en oldtidsvei i Røyken – fra Drammensfjorden ved Gullaug til Oslofjorden ved Slemmestad. Jeg håper betegnelsen «oldtidsvei» i forbindelse med Ivers vei kan legges død inntil det motsatte eventuelt er bevist.

Kulturminne

Så langt jeg kan lese ut fra kommunens vedtak, så betyr kulturminne i denne sammenheng at trasèn skal beholdes uendret.

Historielagets årbok 1972 har en utmerket artikkel om de gamle veiene i Røyken med kart, skrevet av Bernt Bærem Svendsen. Jeg har tillatt meg å bruke kartet fra hans artikkel.

Eva Vinje
Åros, 15. februar 2014

Provianteringsraadet og handel i Båstø

Fra Otto Aasgaard i Røyken har jeg for en stund siden fått låne fire brevkortkopier som kan være av interesse å se litt nærmere på. De er alle fra året 1916, altså under første verdenskrig. Og de handler om matforsyningssituasjonen, spesielt her i bygda, den gang.

I Bygdemagasinet nr. 36, desember 1998 hadde vi en omtale av «Røken Provianteringsraad 1916 - 17». Derfor tar jeg her bare med en kort oversikt over matforsyningen i Norge og spesielt i Røyken under 1. verdenskrig. Den varte fra 1914 til 1918. Norge forholdt seg nøytralt under krigen, men like vel fikk den store følger også for oss. Dette gjalt i særlig grad matvarerforsyningen hvor Norge, den gang som nå, var avhengig av import. Mange av våre viktigste handelspartnere var i krig, og til sjøss gikk tyske ubåter til angrep også på nøytrale skip. Derfor ble det mangel på matvarer. Og prisene gikk til værs uten at lønningene økte tilsvarende. Melkeprisen her i bygda f.eks. var ca. 10 øre pr liter i 1910, 13 øre i 1915, 26 øre i 1917 og hele 46 øre pr liter i 1920. Men akkurat melk var vi mer enn selvhjulpne med her i bygda under den første verdenskrigen. Og den melken vi ikke brukte selv ble sendt med toget til byene.

For å sikre en best mulig fordeling av matvarer mv. til hele befolkningen ble «Statens provianteringskommission» opprettet. Det ble også fastsatt maksimalpriser for en rekke varer. Og sentrale myndigheter bestemte at det i hver kommune skulle opprettes et «Provianteringsraad.» I Røyken, eller Røken som bygda den gang het, ble Adam Baarsrud oppnevnt som formann i det lokale Provianteringsraadet. Han hadde overtatt iseksportforretning mv. etter faren som døde noen få år tidligere. Derfor var han en drevnen forretningsmann som hadde meget gode forutsetninger for også å styre provianteringsrådet. For familieforsørger med lav inntekt eller formue samt andre med spesielle behov ble det innført en rabattordning slik at Provianteringsrådet refunderte deler av de høye prisene. Men dette gjalt bare

for begrensede kvanta pr. kunde. Den gang bodde det faktisk omkring 5000 mennesker i bygda, så noen liten bi-jobb kunne det ikke være for Adam Baarsrud. Men i krigsårene hadde iseksportør Baarsrud lite iseksport å beskjeftige seg med fordi eksportmulighetene var minimale.

Virksomheten foregikk på den måten at den enkelte meldte sitt behov til Provianteringsraadet som igjen sendte bestillinger til Statens Provianteringskommission. For de vanlige matvarene var det nok bare de større husholdningene som henvendte seg direkte til Provianteringsraadet. Forøvrig var det de enkelte handelsstedene i bygda som sendte samlede bestillinger. Mens kundene på sin side fikk rasjoneringskort. Det ser ut til at det var ordfører Leira som sto for utsendingen av disse her i Røyken.

Forretning i Båstø

Men tilbake til de fire brevkortene.

To av kortene er lokale. I Båstø drev Martha Gjertsen forretning. 11/8 1916 sender hun følgende bestilling til Hrr. Adam Baarsrud:

1/2 Kasse med Flesk som hun vil få fra K. Høvik

4 Sækker Farin

2 Sækker Rafinade

Men hun tilføyer at hvis hver kunde skal få 35 Kg., så betinger hun seg å få bestille mer. Forøvrig spør hun også hvordan det er med prisene.

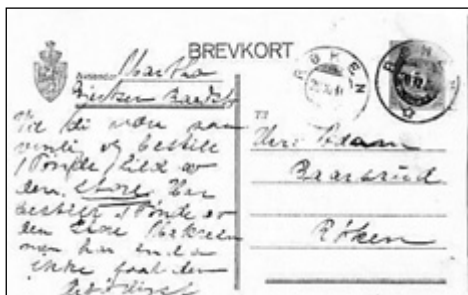
Det andre lokale brevkortet er også skrevet av Martha Gjertsen til Hrr. Adam Baarsrud og er poststemplet RØKEN 20 XI 16. Denne gang bestiller hun:

1 Tønne Sild av den store (115,8 liter)

200 Boxer hermetisk Makrel

1 Tønne Kobbekjøtt (kobbe er en fellesbetegnelse for flere arter av sel)

Videre purrer hun på «1 Tønne av den store Makrelen» som hun har bestilt, men ennå ikke fått.

De to siste brevkortene er fra firmaet Harald Halvorsen i Kristiania. Firmaet var speditor for Statens Provianteringskommission. De viser følgende avsendinger fra Kristiania pr. jernbane for mottagerens regning og risiko:

Dato 31/08 1916, 94 sekker Farin & 53 Kg.(?) Farin

- " 10/11 1916, 150 sekker Rug
- " 24/11 1916, 150 sekker Rug
- " 25/11 1916, 150 sekker Rug
- " 27/11 1916, 150 sekker Rug

Betegnelsen Rug tror jeg står for rugmel. Vekt er ikke angitt, men jeg antar at hver sekk inneholdt netto 100 kilo. Jeg har imidlertid ikke funnet jernbanens fraktbrevgjenparter for akkurat disse sendingene. Men tilnærmet samtidige fraktbrevgjenparter fra jernbanen viser at dette var vanlig vekt pr. sekk med rugmel. Og med jernbanens solide sekketraller var det intet problem å håndtere 100-kilos sekker. Forøvrig var folk mer vant til tung fysisk aktivitet for hundre år siden enn hva tilfellet er i dag. De enkelte dagsforsendelser a` 150 sekker tilsvarte dermed 15 tonn. Dette skulle tilsammen tilsvare 60 tonn mel i disse sendingene som ankom «Røken Jernbanestasjon» i løpet av vel et par uker i november måned i året 1916. Hvis man deler de 60.000 kg likt på bygdas ca. 5000 mennesker blir det 12 kilo pr. person. Men det må kunne antas at de fleste større gårdene i bygda var selvforsynte med mel malt av eget korn. Forsendelsen av farin tilsvarer bare 1 kilo pr. røykenbøring. Jeg vil imidlertid tro at det kom mange sendinger i løpet av året, for noen stor matnød var det ikke i Røyken under første verdenskrig. Men visse importvarer var vanskelig å skaffe, noe som igjen presset prisene i været. Og det offentlige oppgave var å sørge for en tilnærmet lik fordeling, og å holde en viss kontroll med prisene.

Og så er spørsmålet:

Hvem var Martha Gjertsen og hvor hadde hun sin forretningsdrift i det lille tettstedet Båttstø for omkring 100 år siden?

Martha Gjertsen var datter av Gjert Larsen, født 1840 på Løkeberg i Båttstø, og Karoline, født 1843, trolig fra nordre Hov. Løkeberg ligger ved Blåhellaveien og er skilt ut fra eendommen Sundby, gnr. 48. Som 25-åring, i 1865, var Gjert sjømann. Han bygslet en parsell av nordre Hov i Båttstø og bygde bolighus der i sveitserstil, trolig i 1883. Så vidt jeg forstår må det være det stedet i Båttstø som heter Steinsby. Ministerialboken for Røyken forteller at Marthas fulle navn var Martha Johanna, født 11/1 1884, døpt i Røken Kirke 14/4 samme år som «ægte» barn. Faren er da beskrevet som «Fragtemand». Den samme tittel er anført i ministerialboken da sønnen Hans Henry Oscar ble døpt 6/3 1887. Ministerialboken forteller også at Gjert Larsen, Baadstø, Fiskehandler, døde 29/10 1898 bare 58 år gammel av «Tæring» (lungetuberkulose). Han ble begravet og jordfestet på Røyken kirkegård 5/11 samme år. I folketellingen fra året 1900 betegnes Karoline Larsen som fiskehandlerenke. Hun bor fortsatt på Steinsby sammen med barna Martha (16 år) og Henry (13 år).

Folketellingen for desember 1910 forteller at Martha fortsatt er ugift og bor sammen med moren, mens sønnen Henry, som nå er 23 år, må ha flyttet ut. Martha, som nå er 26 år, har yrkestitelen handlerske, mens moren betegnes som rentenist. Og handelen foregikk på bostedet Steinsby. I og med at renter av kapital var morens inntektskilde, kan det se ut til at ekteparet Karoline og Gjert hadde opparbeidet seg noe kapital. Og Martha må ha startet handelsvirksomheten på Steinsby en gang mellom 1904 og 1910. For å kunne drive handel måtte det løses handelsbrev, noe som fulgte myndighetsalderen 20 år. I følge folketellingen bruker hun nå foreldrenes etternavn, nemlig Larsen. Martha giftet seg med Josef Andersen (f. 1889) fra Strandvik, nå Båttstøveien 19. Det er nabo-huset til Steinsby, men på den andre siden av Båttstøveien, og som navnet anytder, helt nede ved stranda. Bolighuset på Strandvik kan være blandt de eldste i Båttstø, muligens oppført på 1700-tallet, men sterkt ombyggt i 1952. Ekteskapet må være inngått en gang etter 1918. For på nettet finner jeg bare ekteviede t.o.m. året 1918 i Røyken. Og der kan jeg ikke se at ekteskapet er innført. Folketellingen fra 1910

forteller at Josef er isarbeider og har svenskfødt far Anders Olsen, også han isarbeider. Josef Andersen ble selveier på Steinsby først i 1928. På et skilt på husveggen som vender mot Båstøveien kan fortsatt leses: STEINSBY - 6. På de kommunale kartsider på internett er adressen angitt som Båstøveien nr. 6A, g.nr. 47, b.nr. 42.

Fiskehandler Gjert Larsen

Kanskje ikke så rart at Martha Gjertsen startet butikk, hun hadde «handelsblod i årene» med en far som fiskehandler. Men han hadde neppe noe fiskeutsalg i Båstø. Der vil jeg tro at folk flest var selvforsynte med fersk fisk som de fisket selv, eller kjøpte direkte fra de lokale fiskerne. Kanskje kjøpte han opp fisken fra fiskerne for så å reise rundt i bygda og selge den på gårdene? På et noe senere tidspunkt vet vi at dette foregikk både fra Åros og Slemmestad. Og Oline Kristensdatter i Hyggen spesialiserte seg på reker og startet som rekehandlerske allerede på 1850-tallet. Hun solgte i hovedsak rekene til hoteller og husstander i Oslo og holdt virksomheten igang helt til ut i 1890-årene.

Har noen av leserne kunnskaper om Gjert Larsen i Båstø og hans fiskehandlervirksomhet i tidsrummet 1887 til 1898?

Portoen for et brevkort var 5 øre i 1916. Mens daglønnen for en voksen mann i alminnelig dagarbeide på egen kost var vel 3,50 kroner, og for kvinner vel 2.00 kroner.

Ole Sønju

Kilder:

4 brevkortkopier lånt av Otto Aasgaard
Folketellinger og ministerialbøker for Røken på internett

Jernbanens fraktbrevgjenparter

Røyken historielags årbok 2002, artikkel «Båstø» av Jørn Jensen

Røyken bygd før og nu, 1928, Anders Killingstad

Gyldendals store konversasjonsleksikon, 1972

Røyken kommunes kartsider på internett

**RØYKEN
HISTORIELAG**

Oldtidsmarsjen 2014

Søndag 21. September

Turmarsjen «fjordimellom» arrangeres for 25. gang, langs Oldtidsveien mellom Drammensfjorden og Oslofjorden (fra Gullaug i Lier til Slemmestad). Oldtidsveien er Røykens tusenårssted.

Start: Gullaug i Lier (Kleivene) mellom kl 10.00 – 10.30,
eller ved Elopak (tidligere Spikkestad Teglverk) mellom kl 10.30 – 11.30,
eller Røyken kirke (Klokkegården) med start mellom kl 11.00 – 12.00.

Startkontingent: Voksne kr 30.- / barn kr 20.- / familie kr 75.-.

Transport: Kl 09.30 fra Gamle Slemmestad Sentrum til Gullaug.
Kl 10.45 fra Gamle Slemmestad Sentrum til Røyken kirke.

Voksne kr 30.- / barn kr 10.-.

Merker:

1. gangs deltakelse: Bronsemerke à kr 20.- per stk.
2. gangs deltakelse: Sølvmerke à kr 20.- per stk.
5. gangs deltakelse: Gullmerke à kr 20.- per stk.
10. gangs deltakelse: Reproduksjon, laget av Penny Hansen.
15. gangs deltakelse: Reproduksjon, laget av Penny Hansen.
20. gangs deltakelse: Bestemmes senere.

Opplevelser:

Via kommunens brosjyre:
«OLDTIDSVEIEN I RØYKEN», og oppsatte skilt, får du historisk informasjon,
i tillegg til vandringsopplevelsene.

Natursti:

Natursti er lagt ut mellom Spikkestad og Røyken kirke. De samme spørsmål
gjentas mellom Røyken kirke og Slemmestad. De tre beste premieres.

Serivering:

Historielaget serverer hjemmelaget ertesuppe m/påfyll og hjemmebakke
rundstykker på Mellom-Bø (kr 30.- per porsjon). Saft serveres til.

Ved Røyken kirke er det gratis saftservering.

Innkomst:

Sekkefabrikken kulturhus - Slemmestad, innen kl 16.00.
De som starter på Gullaug kan ha innkomst ved Røyken kirke.

Se vår hjemmeside: Historielaget.no

Røyken for 200 år siden

I år er det 200 år siden vi fikk vår grunnlov. Dette markeres på mange ulike vis over hele landet. Og når dette leses har Røyken allerede hatt en del markeringer. La oss også nevne at *Røykenkalenderen 2014* i sin helhet ble viet jubileet, men vel å merke på det lokale plan. Kalenderen utgis i et samarbeide mellom Lions og Røyken historielag.

I denne artikkelen vil vi forsøke å kaste litt lys over hvordan dagliglivet her i bygda artet seg den gang for omkring 200 år siden. Da vil vi ta utgangspunkt i folketellingen for året 1801 fordi det er denne folketellingen som ligger nærmest året 1814 i tid.

Folketelling 1801 for Røgen

Folketellingen i 1801 var den første fullstendige nominelle folketelling som ble foretatt her i landet. Så vidt jeg vet var også dette den første folketellingen Historisk institutt ved universitetet i Bergen la inn på data. Jeg kjøpte en slik folketelling for Røyken i papirutskrift fra Instituttet i 1983. Den måler 20 cm x 40 cm i sammenlagt stand og har huller i ytterkant. Den innledes slik:

OPPTEGNELSE

PAA FOLKETALLET I RØGEN SOGN
UNDER BUSCHERUD AMT, SAALEDES
SOM DET BEFANDTES AT VÆRE DEN 1STE
FEBR. 1801, TILGEMED FORKLARING
OM ENHVER PERSONS STAND, EMBEDE
OG NÆRINGSVEI, M.V.

I denne opptegnelsen er det en linje for hver enkelt person med fullt navn, alder mv. De er angitt husstand for husstand innen hver gård. I alt omfattet Røyken 81 gårder. Videre er det oppstilling av gårder med henvising sidenummer i opptegnelsen. Endelig er det også en personnavnoppstilling som også har henvising til sidenummer i opptegnelsen. Totalt består utskriften av 107 sider. Det totale folketall i Røyken den gang var 1354 personer. (I dag finnes folketellingen fra 1801 tilgjengelig på nettet.)

På landsbygda var det sognepresten som hadde hovedansvaret for gjennomføring av tellingen. For Røykens vedkommende var det

den 58-årige sogneprest Christian Holst. Til hjelpere hadde han den 74-årige degn Ole Ourdahl i Klokkegården og skoleholderne Anders Nielsen, 62, og Gulich Gundersen, 60 år. Tellingen ble utført søndag 1. februar. Men i den grad man ikke ble ferdig denne dagen skulle man fortsette de påfølgende søndager. Holst sammenfattet resultatet og sendte det til amtmann/stiftsamtmann. Videre gikk det til biskopen som endelig sendte det til Rentekammeret i København. Og der jobbet på denne tid røykenprestens sønn, Poul Christian Holst.

Først vil vi gjengi en grov, og noe forenklet, analyse av folketellingen. Noen opplysninger av yrker hører også med. Dette kan virke noe statistisk, men sammen med noen kommentarer forteller de noe om hva folk levde av den gang. Deretter skal vi se mer detaljert på folkene på noen ganske få av gårdene i bygda. Men først litt kort om eiendomsforhold og selvforsyningsgrad:

Utviklingen innen eiendomsforholdene

De første mennesker som ble bofaste her i bygda må vi tro tok den jord de trengte. Men etter hvert var det konge og stormenn som på forskjellig vis ervervet seg eiendomsretten til mye av jorda. Og da kirken kom noe etter år 1000 ble den, sammen med bla. klosterene, den store eiendomsbesitteren. Således eide ca. år 1400 Røyken kirke alene ca. 50 gårder eller gårdparter her i bygda. En fortegnelse fra år 1723 viser at det på dette tidspunkt bare var selveiere på 22 gårder. Ved hjelp av bla. endret lovgivning ble fler og fler etter hvert selveiere. I dag kan vi vel si at det bare er hovedbølet av Røyken prestegård som representerer den gamle ordning. Men også husmennene på prestegårdens plasser ble selveiere av plassene de brukte.

Husmennene var forøvrig de siste i denne selveier-utviklingen av jorda. En husmann var en person som leide hus med litt jord av en bonde. Leien ble gjerne betalt med pliktarbeide hos bonden. Ordningen stammer fra middelalderen og den kulminerte omkring 1850. I 1851 fikk vi nemlig en lov som tok sikte på å beskytte husmennene mot overgrep fra bonden. Og med jordloven fra 1928 tok man bla.

sikte på å avvikle husmannsvesenet. Husmennene fikk rett til å bli selveiere etter visse regler. Men så sent som i 1921 ble, så vidt vi kjenner til, den siste husmannskontrakt undertegnet her i bygda. Det var bonden på Rud gård på Spikkestad som bykslet bort plassen nedre Haukelia. Der var det omkring 20 mål dyrket jord, og de hadde to kuer, noen ungdyr og en gris. Og husmannen skulle være gårdsarbeider på Rud.

Selvbergingssamfunnet i endring

Fra de eldste tider har selvbergning vært det sentrale på gårdene i bygda. Kornåkrene skaffet korn til til mel og brød. Og husdyrene skaffet melk, ost og smør, sauen ull som ble spunnet og vevd til tepper og klær. Rokk og vev hørte trolig til i de fleste husstander. Om høsten slaktet man, det ble kjøtt som man saltet ned for holdbarhets skyld. Og det ble huder og skinn. Disse garvet man selv og brukte de til fottøy, skinnfelder og klær. Salt kokte eller dampet man inn av sjøvann. Folkene langs fjorden fisket til eget bruk. Og fra skogene hentet man tømmer til husbygging, møbler og annen innredning. Og topp og småfallent skogsvirke ble brukt til brensel.

I en beretning fra 1745 heter det at salttilvirkingen i bygda da var slutt. Salt måtte kjøpes i kjøpstedene, heter det. Videre dyrket man havre, men ikke nok til å fø alle slik at de fleste også måtte kjøpe korn i kjøpstedene. For de fleste røykenbøinger ble da Bragernes nærmeste handlested.

Malingen, både av selvdyrket og av kjøpt korn, må vi tro ble utført her i bygda. En oppgave fra 1723 viser at det på dette tidspunkt var 15 «Bækkekverner» her i bygda. Men også håndkverner var i bruk. I folketellingen fra 1801 er nevnt 4 sagmestere. Noen år senere var i alle fall 6 sagbruk i drift. Noen av disse skar også for skiping. Med hugst og kjøring av tømmeret i tillegg kunne dette bli mange arbeidsplasser - og kjærkomne kontanter - eller byttevarer.

Fra omkring år 1800 har vi sikre kilder for hvordan håndverksferdigheter ble utøvd i prestegården. Presten Christian Holst hadde både smie og snekkerverksted. Ja, man hadde til og med driebenk, eller svarvestol, som er det gamle navnet. Alt av møbler i prestegården hadde han laget selv. I bygdeboka fra 1928 finnes f.eks. bilde av et skatoll han i 1817 hadde laget som gave til et barnebarn. Og han var en dyktig smed som bla. skodde hestene. Alle

gårdsredskaper i prestegården hadde han laget selv. Han er også beskrevet som oppfinner av rulleharva. Vi vet også at han lærte opp barn i håndverksfag i tillegg til boklig lærdom. Og i elva rett nedenfor prestegården hadde det i lang tid vært et kvernbruk med 3 par kverner. Der ble gårdens kornavlinger malt til mel. Man utnyttet det lille fossefallet i elva omtrent rett under der dagens veibro for Hyggenveien fører over elv og jernbane. Presten lot også bygge en demning i elva litt ovenfor fossen etter avtale med denne naboen. Det var for å samle driftsvann i perioder med liten vannføring i elva. En tidligere eier av naboeiendommen Bråset på andre siden av elva for kvernbruket har fortalt meg at Bråset hadde kverna sammen med presten. Dette lille fossefallet i elva Hegga kalles fortsatt Prestefossen. Trolig betjente kvernbruket også eiendommene i nabolaget. Men det het seg også i avtalen om demningen i elva at den skulle utløpe ved presten Holst's død. Han døde høsten 1824.

Folketellingen fra 1801 viser tydelig at det i Røyken-samfunnet var blitt en viss arbeidsdeling. Mange enslige kvinner hadde f.eks. spesialisert seg på å spinne og hadde dette som levebrød. 12 menn var skomakere, 6 skreddere og 4 sagmestere. Mange hadde båtfrakt som inntektskilde, osv.

Befolkning i 1801

Sammendrag

Voksne, 15 år og eldre	900 personer	dvs. 66,5%
Barn under 15 år	454	" " 33,5%
Totalt folketall	1.354 personer	dvs. 100 %

Kvinner	712 personer	dvs. 52,6%
Menn	642	" " 48,4%
Totalt folketall	1.354 personer	dvs. 100 %

Hyggen det største «tettstedet»

Det kan virke litt underlig å snakke om tettsteder her i bygda for 200 år siden. Men i en beskrivelse fra 1745 heter det at «Hyggenstranden - - haver fordmu været Eet ladestæd, men nu ikke». Det tyder på at det ble skipet trevirke fra stedet fra lang tid tilbake. Gammel vavnebruk tyder også på det. F.eks. heter et skogstykke i området for «Hollenderen». Men også i 1801 må Hyggen ha vært det tetteste befolkede område i bygda. Der var det 4 gårder som grenset til hverandre, alle med Hyggen-navn. På disse gårdene bodde det 134 mennesker fordelt på 29 husstander. Dette tilsvarte bare 5% av bygdas gårder, men nesten 10% av bygdas

totale befolkning. Her var det også flest personer, relativt sett, som hadde annet hovedyrke enn jordbruk. Eksempelvis hadde 8 personer, eller husstander, båtfrakt som inntektskilde, mens 4 hyggenbøringer var skomakere.

Laksefiske og rekefangst med hov er ikke nevnt i folketellingen. Dette er i midlertid av svært gammel dato i Hyggen. Men det var sesongpreget, og det kan være grunnen til at det ikke er nevnt spesielt.

Bondegårdene

- Antall gårder i bygda var 81.
- Antall husholdninger på disse gårdene hvor hovedpersonen var «bonde og gårdbeoer» 126
- Antall personer i disse husholdningene var 815, dvs. 60 % av total befolkning

- Av disse utgjorde tjenestefolk 165 personer, herav 3 jenter på 13 år
- Gjennomsnittlig antall personer i hver husstand inkl. tjenestefolk var 6,5 personer
- Gjennomsnittlig antall personer i hver husstand ekskl. tjenestefolk var 4,8 personer

Husmannsfamilier m/ jord på disse bondegårdene

- Antall husmenn (og husstander) med jord var 71
- Antall personer i disse husstander 275, dvs. 20 % av total befolkning
- Av disse utgjorde tjenestefolk bare 2 personer
- Gjennomsnittlig antall personer i hver husstand inkl. tjenestefolk var 3,9 personer
- Gjennomsnittlig antall personer i hver husstand ekskl. tjenestefolk var 3,8 personer

Andre yrker (antatt hovedbeskjeftigelse)

Dagarbeidere	30	personer, kvinner 14, menn 16
Spinning	18	" kvinner 17, menn 1
Båtfrakt	13	" menn, de aller fleste i Hyggen
National soldat	13	" menn
Skomaker	12	" menn
Dragon	10	" menn (hest- og fotsoldater)
Skredder	6	" menn, Gunnerud, Ølstad søndre, 2 på Follestad, Grini og Prestegården
Sagmester	4	" menn, Willingstad husmann m/ jord gift 1. gang 38 år, Stokker enkemann 1. gang 40 år, Sundby inderste ugift 56 år, Aarres store husmann gift 1. gang 38 år
Fiske	3	" menn, Hoff ugift 54 år, Wear ugift 26 år, Frogstvedt jordløs husmann gift 1. gang 30 år
Skoleholder	2	" menn, Biørnstad og Aschestad
Smed	2	" menn, Follestad gift 1. gang 31 år, Schie husmann gift. 1. gang 60 år
Møller	1	" mann, Stokker husmann m/ jord gift 1. gang 33 år
Snekker	1	" mann, Nærnsnes gift 2. gang 68 år
Selgerkone	1	" kvinne, Hyggen østre, inderste ugift 60 år
Jordmor	1	" kvinne, Kiægstad enke 1. gang 65 år
Bygdelensmann	1	" mann, Aschestad gift 2. gang 52 år, er også gårdbruker
Degn	1	" mann, Præstegaarden enkemann 1. gang 74 år. Han bodde i Klokkergården, men den var ennå i 1801 et «underbruk» av prestegården
Sogneprest	1	" mann, Præstegaarden enkemann 2. gang 58 år
Gjestgiver	1	" mann, Aarres lille, også bonde, gift 2. gang 60 år
Frieskydsskaffer	1	" mann, Hoff (Hov) inderste enkemann 48 år
Veverske	1	" kvinne, Aschestad inderste enke 55 år
Pensjon	1	" kvinne, Hyggen østre, enke 1. gang 66 år
Læredreng	1	" 12 årig gutt i skredderyrket, Follestad

Forsorg (voksne)

Almisselem	13 personer	Lægdslem	9 personer
Fattigkasse	3 personer	Tossede (sinnsvake)	3 personer

I et slikt hus som det vi ser på bildet må vi tro båtfolk og skomakere på Hyggen østre bodde i 1801. Denne eldgamle lille laftede og panelte stua du ser på bildet ligger helt inntil Strandveien innerst i Hyggenvika. Strandkanten er bare noen få meter unna. Bildet er tatt fra Strandveien.

Skole

Den første form for organisert barneskole var det klokkeren som sto for. Så kom en litt utvidet form med omgangsskolen hvor en skoleholder sto for undervisningen av barna. I 1775 hadde Røyken bare en omvandrende skoleholder. Han gikk omkring i kretsene og holdt skole noen uker på hvert sted. I 1783 fikk vi ytterligere en skoleholder. Det er de samme to personene vi finner som skoleholdere i Røyken i folketellingen for 1801. De er nevnt i opplistingen foran. Det var den 62-årige Anders Nielsen som var enkemann etter 1. ekteskap. Han var inderste (leieboer) på Bjørnstad. Videre den 60-årige Gullich Gundersen som var gift 2. gang. De hadde ei datter på 11 år. Han leide en husmannsplass med jord på Askestad til seg og sine. Gullich var, som nevnt, ansatt i 1783 og kom utenbygds fra, mens Anders på dette tidspunkt allerede hadde en lang tjenestetid bak seg. Hver hadde de i året 1783 en lønn på ca. 28 Rd. (112 kroner). Da Gullich hadde passert 70 i 1817, var «hans ringe evner for en stor Del tabt», og han ønsket selv å slutte. Etter 34 år i tjenesten skulle han få «en ringe Pensjon», heter det. Da var årslønna kommet opp i 100 Rd. Det

var lønningsdag to ganger i året, til «Juul og til St. Hans Dag.» Videre hadde man konfirmandundervisningen som foregikk i Røyken kirke. Og dette var alt av offentlig skolegang Røyken anno 1801 hadde å tilby den oppvoksende slekt. Men allerede i 1803 fikk Røyken sin første faste skole i Klokkegården. Det var imidlertid bare barna på de 11 nærmest omkringliggende gårdene som fikk undervisning der. I resten av bygda var det fortsatt omgangsskole. Først etter at vi fikk den nye skoleloven i 1860 ble det fart på skoleutbyggingen med såkalte faste skoler i alle kretser i bygda.

De gamle

- - - dog bringer den gemene Mand for det meste deris liv til temmelig høi alder - - - skrev Røykens sogneprest Poul Christian Holst i et brev til kongen i København i året 1745. Levealderen var jo langt lavere for 200 - 250 år siden enn hva tilfelle er i dag. Derfor skal vi stifte litt nærmere bekjentskap med bygdas aller eldste for drøye 200 år siden.

I stor grad ble de syke og de eldste på gårdene, altså de som ikke var fullt arbeidsføre lenger, tatt vare på i familien. Det heter gjerne

i folketellingen at de «*har levebrød af Gaarden*». Andre, de som ikke hadde noen i familie til å hjelpe seg når de ikke lenger kunne klare seg selv, ble gjerne «satt bort» på gårdene mot betaling. De ble kalt *lægdslemmer*, eller de ble underholdt av *fattigkassa*. Det ble gjerne ordnet ved en anbudsrunde. Altså at den som bød den laveste pris normalt fikk oppdraget.

Vi må helt frem til året 1910 før Røyken fikk et syke- og gamlehjem.

Bare 4 personer var 80 år og eldre i Røyken i året 1801. Det var 3 kvinner og en mann. Vi nevner de alle ved navn og forsøker å danne oss et lite bilde av hvordan de levde:

- 82-årige enke etter 1. ekteskap Kari Hansdatter bodde på Hyggen vestre i husstanden hos sin sønn, den 49-årige gifte bonde og gårdbeboer Hans Isaachsen. Han var gift med Marthe Hansdatter, 44 år. De hadde fire barn i alderen 4 til 8 år. Det var totalt ni personer i familien. Blandt de voksne var også Karis to ugifte barn, Jørgen Isaachsen 43 år og Malene Isaachsdatter 40 år. Det heter at de «*underholdes av broderen som tossede*». Derfor må vi vel kunne anta at Kari Hansdatter ikke hadde hatt noe lett liv med oppfostring av bla. to «*tossede barn*». Men det må vel også være rimelig grunn til å tro at hun på sine gamle dager kunne leve bra med sine nærmeste etterkommere omkring seg. Men vi merker oss at de ikke hadde tjenestefolk i denne husstanden på Hyggen vestre.
- 84-årige Gierterud Nielsdatter bodde på Bøe i husstanden til den 66-årige husmann m/jord Anders Pedersen og kona Mari Hansdatter, 63 år. Også husmannens sønn m/ kone hadde del i husmannsjorden. I tillegg hadde disse et barn på 3 år. Da var det totalt 6 personer i husstanden. Gierterud var inderste, enke etter 1. ekteskap og almisseelem. Hun levde altså av «*barmhjertige gaver*». Dette kan tyde på at det, materielt sett, var karrige forhold i husmannsstua. Det eneste lyspunkt vi kan se er at det for gamle Gierterud måtte være hyggelig å se en 3-åring løpe omkring.
- 85-årige Christopher Erichsen var husbonde på Willingstad. Han var gift med den 63-årige Malene Knutsdatter, begge i første ekteskap. Også deres 29-årige sønn Erich og hans kone Anne-Carine 24 år, samt deres tre barn i alder 1 til 6 år bodde i samme husstand. De hadde i tillegg 3 tjenestefolk slik at

husstanden totalt besto av 10 personer. Det er all grunn til å tro at Christopher kunne leve et godt liv på sine gamle dager. Han hadde jo en relativt ung kone, sønn, svigerdatter, 3 små barnebarn samt tjenestefolk omkring seg.

Det bodde i alt 5 familier og totalt 29 mennesker på Willingstad i 1801. Gården hadde vært millitær sjefsgård fra 1791. Men så vidt vi kan se bodde det ingen millitær sjef der da folketellingen ble tatt opp. Gården ble solgt til private på offentlig auksjon 31/8 1874. Kjøpers slekt sitter på gården den dag i dag.

- 87-årige Else Erichsdatter var bygdas aller eldste og bodde på Ramton. Henne og gården Ramton vil vi derfor omtale litt spesielt:

Bygdas eldste bodde på Ramton

Bygdas aller eldste var 87-årige Else Erichsdatter på Ramton. Hun var enke etter 1. ekteskap, var husbondens moder, og hadde levebrød av gården. Det var sønnen, den 48-årige Niels Olsen, som var bonde og gaardbeboer på Ramton (ikke eier). Han var gift med 49-årige Kari Bærendsdatter. De hadde seks ugifte barn i alderen 5 til 18 år boende hjemme. På Ramton bodde altså tre generasjoner. De hadde også to tjenestefolk, en gutt og ei jente. Husstanden besto altså totalt av 11 personer. Det bodde bare denne ene husstanden på Ramton den gang.

Ramton var ikke blandt de store gårdene i bygda. Det dyrkede areal den gang kunne vel være omkring 50 mål grusjord, og i tillegg 800-900 mål skog og utmark. Den besto av den bratte skogkledd åsen vest for bebyggelsen med bla. utsiktspunktet Flådda, samt Ula-åsen i syd. Ula-åsen avgrenses grovt sett av fjorden i øst, Høvikvollen i syd og dagens hovedvei i vest. Også på toppen av Ula-åsen er det et fint utsiktspunkt. Ramtonholmen hørte også til gården. Senere på 1800-tallet ble mye av den dyrkede jorda omgjort til isdamanlegg. Også i 1870 var det dyrkede areal ca. 50 mål. Men i 1948 var det bare 15 mål dyrket jord tilbake. Man hadde på dette tidspunkt 1 hest, 2 kuer, 1 gris og 10 høns.

I dag er fortsatt en av isdammene tilbake, mens resten av det tidligere dyrkede areal og isdammer er omgjort til campingplass. Ramtonholmen er i dag friområde og er ubebygd. Og i ett av uthusene har man innredet et lite gårdsmuseum med minner både fra gårdsdrift, isdrift og skipsrederi. Museet ble offisielt

Denne praktfulle gulvklokka skal ha tilhørt sogneprest Christian Holst i Røyken for 200 år siden. Det fortelles at den ble kjøpt av Christian Iversen Wærpen i Hurum på 1820-tallet en gang. Holst døde i 1824. Kanskje ble det holdt auksjon i prestegården etter hans død? Christian Iversen var røykengutt, født på Åros i 1790, og sønn av "gjæstgiveren paa Aarres lille". Han tok Wærpen-navnet da han giftet seg med Anne Margrethe Ellefsdatter Wærpen og flyttet dit. Gjestegiveriet lå ved veien som i dag heter Ivers vei, forøvrig den eldgamle hovedveien mellom Røyken og Hurum. Der bodde det mange med navn Iversen, derfor veinavnet. Het heter seg at Holst hadde laget alt av møbler i prestegården selv. Men kassa til denne flotte gulvklokka har han neppe laget.
Foto fra boka Hurums Historie, bind II. 1969.

innviet søndag 30. mai 1999 av Røykens daværende ordfører Terje Martinsen.

Ramton var kirkegods i 1801, men husbonden ble selveier i 1824. Det var bukerene fra 1801, Kari og Niels, som var kjøpere. Den «kongelige» kjøpekontrakten ble underskrevet av røykenpresten Christian Holst 30. mars dette året. Kontrakten befinner seg fortsatt på Ramton. Kjøpesummen var 800 spd. Det tilsvarte 3.200 kroner etter omregningskursen fra spd. til kroner på 1870-tallet.

Og i dag - 7 generasjoner senere - sitter fortsatt Else Erichsdatters slekt på gården. Men jordbruket på Ramton, som i hovedsak var levebrødet for 200 år siden, er i dag en saga blott - - Men også i dag er tre generasjoner bosatt på eiendommen.

La oss også nevne at røykenpresten Christian Holst var 82 år da han underskrev kjøpekontrakten i 1824. Og han strykte fortsatt sitt presteembede. --- *javist, ældes han den Gamle; men sløv blir han neppe nogensinde* --- skrev en biskop som besøkte bygda litt tidligere. Holst døde senhøsten 1824 --- han var yrkesaktiv helt til det siste og nøt ikke godt av noen pensjon ---

Navnebruk

Mest brukte kvinnenavn:

Anne, 90 navn, dvs. ca. 13 % av kvinnenavn, noen med dobbeltnavn

Mari, 47 navn, dvs. ca. 7 % av kvinnenavn

Mest brukte mannsnavn:

Hans, 85 navn, dvs. ca. 13 % av mannsnavn

Ole, 76 navn, dvs. ca. 12 % av mannsnavn

(På landsbasis var Ole mest brukt som mannsnavn)

Mange kvinner hadde dobbelt-navn, men få menn.

De 4 folkerikeste gårdene

• Follestad	10	husstander	54	menesker
• Wear	9	"	54	"
• Kiægstad	8	"	49	"
• Hyggen østre	10	"	42	"

Noen gårder

Vi skal også se litt nærmere på livet på noen få av gårdene i bygda. Vi begynner nede ved Drammensfjorden i Hyggen, er innom Syltingli

litt øst for Røyken sentrum og ender opp på Nærnes ved Oslofjorden. Av disse gårdene var det, så vidt jeg kan se, bare på Nærnes det bodde selveier i 1801. Vi gjengir husstander og personer i samme rekkefølge som de er angitt i folketellingen, eventuelt sammen med kommentarer.

Hyggen østre

Gårdsnavnet «Hyggen østre» i folketellingen kan trenge noen kommentarer. Hyggen østre i 1801 er neppe identisk med noen av de gårdene som i dag kalles Hyggen eller Hyggen østre. I folketellingen fra 1801 er det angitt 4 Hyggen-gårder. Men gårdsnummer eller matrikelnummer er ikke nyttet i denne folketellingen. En av Hyggen-gårdene ble fra 1723 utlagt til militær sjefsgård med løytnant von Rappe som bruker. Før denne tid hadde Kristiania prestebol vært eier. I Hyggen ble gjerne gården kalt «Sjefsgården» fordi den militære sjef for «Hurumske kompani» normalt skulle ha bopel der. Gården opphørte som militær sjefsgård i 1818, men staten fortsatte som eier og drev gården med bruker til 1860. Det må være denne gården som i 1801 er kalt Hyggen østre. Men på akkurat dette tidspunkt bodde det ikke militær sjef der, ei heller på noen av de andre Hyggen-gårdene. I hvert fall fremgår ikke dette av folketellingen. I 1860 solgte staten gården til private. Den gikk i handel mange ganger og ble etter hvert oppstykket. Noe av det dyrkede arealet ble innlemmet i andre Hyggen-gårder. Røyken kommune kjøpte så det gjenværende av eiendommen i 1912 og utparsellerte den til arbeiderbruk.

Vel du vite hvordan boligforholdene på «Sjefsgården» var for omkring 200 år siden kan du lese i boka «Røyken bygd før og nu» på side 618. Der finnes en detaljert beskrivelse av bygningene på gården slik de tok seg ut så sent som omkring 1860. Da var de innvendige tømmerveggene brune av røyk og elde. Husene på gården lå oppe ved hovedveien. Det dyrkede areal var den gang på hele 195 mål, og fjøset hadde plass til 14 kuer.

I 1801 hadde ennå ikke Hyggen særlig brukbar kjøreveg opp til Røyken, bare noe man nærmest kan kalle en kløvveg. Kjøreveg kom først noen få år senere - bygd av svenske krigsfanger - Skulle man til Bragernes rodde man i sommerhalvåret og kjørte på fjordisen og vintren. «I som har fjorden å ferdes på, I trenger ingen

vei», skrev ordføreren i et brev til beboere ved Drammernsfjorden noen år senere.

Og så tilbake til folketellingen fra 1801:

På Hyggen østre var det folksomt for vel 200 år siden. Det bodde 10 husstander der med totalt 42 mennesker. Dette var et helt lite samfunn for seg med mange yrkesgrupper representert. 4 av mannfolkene hadde f.eks. båtfrakt som inntektskilde. Folkene var i alder fra 1 til 78 år. Men det var bare 8 barn som var under 15 år, og bare 3 av disse var under skolealder.

På «Hyggen østre» var det bare en med tittel «bonde og gaardbeboer», nemlig den 37-årige Peder Ingebretsen. Han hadde kona Karen Jensdatter, 21, samt datteren Trine på ett år. Husbonden var i tillegg landværgesoldat. Men husstanden besto også av husbondens mor, Gundbiør som var enke etter 1. ekteskap og 74 år, samt hennes ugifte datter Johanne på 32. Disse to hadde levebrød av gården. Videre hadde de en ugift tjenestedreng Andreas Larsen på 21 år. Her var altså tre generasjoner i samme husstand.

Også da gården ble avvirket som sjefsgård for Hurumske kompani i 1818 fortsatte Peder Ingebretsen som bruker.

I den 2. husstanden var en «Huusmoder» overhode. Det var Marthe Hansdatter, 78 år og enke etter første ekteskap. Hun hadde litt jord å bruke. Hos henne bodde også to ugifte stiftsøner, Lars og Erich Christensen på henholdsvis 46 og 48 år. Lars var skomaker og Erich «enrouleret» matros. Familien hadde også en inderste (leieboer)1). Det var Mari Iversdatter, 66 år og enke etter 2. ekteskap. Hun levde av å spinne.

I den 3. husholdningen var Maria-Magdal. v. Rappe2) overhode. Hun var 66 år, enke etter 1. ekteskap og brukte tittelen enkefrue. Om hennes beskjeftigelse er angitt: «Lever af Pension». I følge folketellingen var hun alene om det her i bygda den gang. De var ytterligere to personer i husholdningen. Det var hennes ugifte stiftsønn Jens-Frederich på 20, og hennes brors ugifte datter Henricha på 45 år. De ble underholdt av godhet, heter det.

I den 4. husstanden var den 41-årige enkemannen etter 1. ekteskap Ellef Christensen overhode. Han var skomaker og hadde to små barn, Johanne, 4 og Mari 2 år. Men i huset bodde det også en inderste (leieboer). Det var den 72-årige Anne Bærsvensdatter. Hun var lægdslem, altså

bortsatt i legd, trolig mot betaling. Men vi må vel tro at hun kunne hjelpe til med pass av de to små barna som ikke hadde noen mor. Dette var nok en praktisk ordning. Forøvrig var det jo vanlig at skomakeren gikk fra gård til gård med sitt verktøy og lagde skotøy til folka på gården. Da kunne trolig Anne gjøre nytte for seg som barnevakt.

I den 5. familien var 46-årige Hans Pedersen overhode. Han var gift med Kristine Andersdatter, 42, begge i 1. ekteskap. De hadde tre barn, Peder, Andrine og Niels på henholdsvis 16, 14 og 11 år. Hans drev med båtfrakt. De hadde også en inderste (leieboer) i husstanden. Det var den 60-årige Anne Pedersdatter som levde av å spinne.

I den 6. husstanden var Olivia Pedersdatter overhode. Hun var 77 år og enke etter 1. ekteskap. Hun levde «*af arbejds og godhed*». Hos henne bodde også den ugifte sønnen Ole, 34 år. Han levde av båtfrakt. Videre hadde de en inderst (leieboer), den 66-årige enkemannen etter 1. ekteskap Arne Rasmussen som gikk i dagarbeide.

I en 7. husstanden var et bare to personer. Det var ekteparet Joen Nielsen, 37 år og kona Mari Friderichsdatter, 29 år, han gift for 2. gang, hun 1. Også Joen hadde båtfrakt som inntektskilde.

I den 8. husstanden var det fem personer. Det var ekteparet Ole Larsen, 54 år og kona Eli Christensendatter, 55 år, begge i 1. ekteskap. De hadde de tre ugifte barna Lars, 23, Maren, 19 og Niels, 11 år. Også husbonden Ole hadde båtfrakt som inntektskilde. Men hva den voksne sønnen og dattera var beskjeftiget med fremgår ikke av folketellingen.

Den 9. husstanden var en husmannsfamilie. Joen Olsen, 52 og kona Christi Torstensdatter, 57 år. Han levde i sitt første ekteskap, hun i sitt 2. Det heter at han var «*Husmand med Jord og Soldat*». Hennes 11-årige sønn Ole bodde også der. Videre holdt Joen's 29-årige bror Ole Olsen til i huset. Det heter at han var «*gevorben Soldat*». (Fra tysk, altså en vervet soldat.)

I den 10. og siste husstanden på Hyggen østre bodde det også en husmannsfamilie med jord. Det var den 46-årige Nicolaj Isaacsen og kona Mari Pedersdatter 44 år. Begge levde i sitt første ekteskap. De hadde den 12-årige sønnen Hans. I og med at det ikke er angitt annet yrke

må vi tro at driften av husmannsplassen var hovedbeskjeftigelsen. Her hadde de to inderster (leieboere). Det var den ugifte 60-årige Anne-Kristine Olsdatter som var «selgerkoene». Trolig drev hun omførselshandel, for noen form for butikk fantes ikke i Hyggen på den tid. Handelen fra fast utsalgssted var forøvrig forbeholdt kjøpstedene, men omførselshandel var tillatt ute på bygda. Videre var det den ugifte 48-årige Sibilla Pedersdatter som levde av dagarbeide.

1) Inderste er egentlig et dansk ord, (inderst eller indsitter). Det var en person som leide seg inn i huset hos andre, men normalt hadde egen husholdning. I folketellingen fra 1801 har man ikke skilt disse ut fra den øvrige husstand som de leide hos.

2) I boka «Røyken bygd før og nu» fra 1928 er enkefru Maria-Magdalene v. Rappe oppgitt som bruker av sjefsgården i Hyggen i 1801, og staten var eier. Von Rappe-familien hadde på dette tidspunkt lange tradisjoner i Hyggen. Fra omkring 1720 til 1740 oppgis August Fr. von Rappe som eier av gården Hyggen mellom.

Håndkverner til maling av korn.
Fra husmannsplassen Berget
under Kjekstad.

Illustrasjon fra boka "Røyken bygd før og nu", 1928.

Vi finner også von Rappe-navnet der senere på 1700-tallet. Herrene i von Rappe-familien hadde høyere militære grader. Vi må vel kunne anta at enkefru Maria-Magdalenes «pension» var statspensjon etter hennes avdøde mann.

Syltinglie

Gården Syltingli(e) ligger litt øst for Røyken sentrum ved Mølleveien. Kirken hadde gjennom lang tid vært eier av gården. I en oppgave fra 1784 er Hans og Ole oppgitt som brukere. (Etternavn er ikke angitt) Folketellingen fra 1801 forteller at den 54-årige enken Margrete Andersdatter er bruker (ikke eier) på dette tidspunkt. Vi antar at Margrete var enke etter Hans, for hennes sønn bruker etternavnet Hansen. Det bodde totalt 11 mennesker på Syltingli i 1801, fordelt på 2 husstander.

Rent kommunikasjonsmessig lå Syltingli fint til like inntil kjøreveien til Røyken kirke og Bragernes den ene veg, og om mølla i Grodalen videre inn i Asker den andre.

I følge folketellingen var det som nevnt enken Margrete Andersdatter, 54 år, som var overhode på gården. Det heter at hun var «*bruger og beboer*». Hun hadde den 32-årige sønnen Mads Hansen som tjenestedreng. Han var enkmann 1. gang og var i tillegg soldat. Margretes 21-årige ugifte datter, samt den 5-årige sønnesønnen Anders Madsen hørte også til husstanden. Ogå her finner vi 3 generasjoner i samme husstand. I tillegg hadde de den 21-årige ugifte tjenestedrengen Peder Madsen.

Den 2. husstanden på Syltingli var en husmannsfamilie. Abraham Christensen, 44, var gift med Ingebor Knutsdatter, også 44 år. Han var «*Huusmand med Jord og Skoemager*». De hadde 5 hjemmeværende barn. Det var Christen 15, Peder 13, Ole 10, Casper 6 og Olina 3 år.

Nærnsnes

Frem til omkring 1730 besto Nærnsnes bare av en gård som tilhørte forskjellige klostere og skoler i Oslo. Men senere ble gården delt i to, Nærnsnes søndre og Nærnsnes nordre. I 1801 bodde det, så vidt jeg kan se, selveiere på begge. Det er folketellingen for Nærnsnes søndre som gjengis her. Den er også den største av de to gårdene. Gården hadde ikke så stort dyrket areal, bare noe omkring 30-40 mål. Mens skogsarealet, ihvertfall noen år senere, oppgis til vel 1.400 mål. Totalt bodde

det 32 mennesker fordelt på 7 husholdninger på Nærnsnes søndre.

I 1801 hadde ikke Nærnsnes særlig brukbar kjøreveg til de øvrige kretser i bygda. Det var nærmest bare en kløvveg til Slemmestad samt om Bårslud til Bålstø og Sundbykrysset. Fjorden ble nok mest brukt.

Det var den 27-årige Ole Jensen som var husbonde, bonde og gårdbeboer på Nærnsnes. Han var gift med 45-årige Mari Olsdatter, hun i sitt 2. ekteskap, han i sitt 1. De oppgis at de hadde 8 ugifte barn. Det var Adam Jensen, 20 år, Ole Jensen, 11, Jens Jensen, 5, Anne-Maria Jensdatter, 15, Olina Jensdatter, 13, Marthe Jensdatter, 9, Henricha Jensdatter, 7 og Lars Olsen, 2 år. 1) Videre hadde de 2 tjenestefolk. Det var 42-årige Johannes Olsen som var skilt fra sin kone, samt 24-årige Baltser Boresils som var ugift.

Den 2. husstanden var en husmannsfamilie med jord. Niels Andersen, 31 og kona Oline Christensdatter, 22. De hadde datteren Ellen på 4 år.

Den 3. husstanden var et barnløst ektepar, 32-årige Tollef Larsen og den 28-årige Anne Hansdatter. Han var husmann med jord og national soldat.

Den 4. husstanden besto også bare av 2 personer. Det var den 68-årige Jens Andersen og kona Anne Hansdatter, 62. Han i sitt 2. ekteskap, hun i sitt 1. Det heter at Jens var jordløs husmann og snekker.

Snekkeryrket som hovedbeskjeftigelse var han forøvrig alene og her i bygda. Men vi må vel kunne anta at mange menn hadde snekkeryrket som biyrke. For alt av hus og møbler var jo laget av tre.

Den 5. husstanden besto av 6 personer og hadde «*levebrød af Gaarden*». Mannen i huset var den 48-årige Niels Jensen og kona het Kirsti Torsdatter og var 33 år. Begge i 1. ekteskap. Det ser ut til at det var i forbindelse med et skifte på gården i 1794 at Niels Jensen fikk føderåd, altså («*levebrød af Gaarden*») for seg og kona si. Niels og Kristi hadde 4 barn i alderen 11 til 2 år.

Den 6. husstanden var et ungt ektepar med ett barn. Amund Jensen, 26 år var husmann med jord. Kona het Gulbiør Olsdatter og var også 26 år. Begge i 1. ekteskap. De hadde bare ett barn, Anne-Karine Amunds datter 2 år.

I den 7. og siste husholdningen var det neppe særlig velstand. De hadde heller ikke jord å dyrke. Familien besto av et ektepar med to så barn. Mannen het Hans Olsen og var 46 år. Det heter seg at han var «*Krøbling og lægdslem*». Kona het Berthe Hansdatter og var også 46 år. Begge i 1. ekteskap. De hadde barna Anders Hansen, 6 og Siri Hansdatter 2år.

1) Det heter i folketellingen at alle barna er «Deres Børn». Men ut fra alder og navn er det neppe fler enn Lars Olsen, 2 år, som kan være deres felles barn.

-----<>-----
Det kan virke litt underlig at ingen på strandstedet Nærnes fant sitt utkomme på sjøen med fiske eller båtfrakt. Dette gjelder også de nærmest omkringliggende gårdene. Men vi må vel kunne anta at de fleste i alle fall fisket til eget behov slik skikken har vært gjennom tidene. For selvbergingssamfunnet var fortsatt det sentrale i Røyken for 200 år siden.

Ole Sønju

Kilder:

Folketellingen 1801 for Røgen
Røyken bygd før og nu, Anders Killingstad, 1928
Norsk historisk leksikon, 1500 - 1850, Fladby, Imsen og Winge, 1974
Gyldendals store konversasjonsleksikon, Oslo 1972
Røyken historielags årbok 1970, side 19. Artikkel: Kort beskrivelse over Røgen Prestegjeld 1745
Røyken historielags årbok 1972, karts-kisse med veger tegnet av Bernt Bærem Svendsen
Røyken historielags årbok 1996. Artikkel: Husmenn i Haukelia v/ Ole Sønju
Hurums Historie, bind II, Sigfred L. Eier, 1969
Buskerud Amt. Jubileumsskrift 1814 - 1914, Drammen 1914
Røyken kommune.no: Kart
Santaler på 1960-tallet med tidligere eier av gården Bråset, Alf Ottar Aaberg.

Årsberetning Røyken historielag 2013

Styret

Styret har i perioden bestått av:

Kåre Selvik leder Bjørn Eric Hansen nestleder Arnulv Solberg kasserer Tore Morberg sekretær Bernt Otto Hauglin styremedlem Morten Fleischer varamedlem Inger Drengsrud Førde varamedlem Ingeborg Hoel varamedlem

Revisorer:

Harald Melvold, Rolf Hansen

Valgkomite:

Mette Ølstad, Bjarne Kjos, Per Olav Berg

Medlemmer

Vi har pr. 31.12.2013 673 medlemmer hvorav 655 har betalt kontingent for 2013. Dette er en nedgang på ni medlemmer siden forrige år. Av dette medlemstallet ble 18 nye medlemmer vervet ved våre stands til jul ved kjøpesentrene i kommunen. De nye medlemmene skal betale kontingent fra og med 2014.

Medlemskap

Røyken historielag er medlem av Landslaget for lokalhistorie, og vår leder Kåre Selvik deltok i 2013 på organisasjonens ekstraordinære landsmøte i november. Kontingenten for medlemskap ble økt fra kr. 10,- til kr.13,- pr. medlem. Det ble også vedtatt å endre vedtektene slik at valg av utsendinger til årsmøtene skal skje i regionlagene der slike finnes, eller på særskilte møter der slike ikke finnes. Forbundet ordner med bl.a. skattefrakt ved bidrag og momsrefusjon ved innkjøp.

Styrets arbeid

Det har vært avholdt ni styremøter i årsmøteperioden. Styret har, etter anmodning fra kommunen, avgitt flere høringsuttalelser angående navnsetting av nye veier i Røyken m.v.

Vi har inngått ny avtale med kommunen angående historielagets tilstedeværelse og bruk av Hernestangen. Avtalen med Røyken kommune angående vedlikehold av Oldtidsveien, kyststien og Pilegrimsveien er forenklet og ajourført.

Vi har sammen med kommunen planlagt feiringen av Grunnlovens 200-årsjubileum som når dette leses, har vært arrangert på Høyenhall.

I 2013 avholdt vi et skrivekurs over fire kvelder. Kurset vil bli gjentatt i 2014.

Økonomi

Årsresultatet for 2013 viser overskudd med kr. 64.340,-. Dette er en forbedring på ca. kr. 12.500,- fra foregående år.

Driftsinntektene beløper seg til kr. 375.500,- mens driftskostnadene utgjør kr. 323.400,-. I tillegg har vi renteinntekter på kr. 12.000,-. De største inntektspostene er medlemskontingent med kr. 197.400,- og leieinntektene på Kornmagasinet med kr. 97.000,-.

De største kostnadene gjelder produksjon av årboka og bygdemagasinene med ca. kr. 80.000,- og vedlikehold av Kornmagasinet og Hernestangen med ca. kr. 76.000,-. Det vises til avsnittene om Huskomiteens og Museumskomiteens arbeid.

Likviditeten er god. Ved årsskiftet hadde vi ca. kr. 524.000,- i bank og kasse. Laget har kun kr. 23.700,- i kortsiktig gjeld. Historielaget har gjennom de siste årene hatt god økonomisk handlefrihet.

Medlemsmøter og arrangementer

Vi har arrangert to medlemsmøter. Høstmøtet ble holdt 10.oktober med foredrag av Per W. Schulze: «Postkortets historie og postkortet som kulturbærer». 35 personer inkl. foredragsholder var til stede.

Julemøtet ble avholdt 5.desember med Bente Goverud som kåserte om åroskeramikk og annen lokal keramikk. Hun stilte også ut en del gjenstander som i sin tid var produsert i Åros. Den tradisjonelle dugnadsfesten ble holdt 1. februar.

Et skrivekurs ble holdt over fire kvelder, to før og to etter sommerferien. Til kurset tegnet det seg i alt 15 deltakere. Det var godt fremmøte. Kursledere var Per Olav Berg og Inger Drengsrud Førde. Kursavgiften var kr. 500,- og inkludert

derte kaffe og vafler. Arrangements-komiteens innsats ble høyt verdsatt av deltakerene.

Torsdag 13. juni var det åpent hus på Kornmagasinet fra kl. 17.00 til 21.00. Ca. 20 personer var til stede.

Det ble i sommer, som i tidligere år, holdt åpent hus på Hernestangen hver søndag fra 30. juni t.o.m. søndag 4. august. Vi viser fram Gjellumstua og samlingen på låven. Samlingen er nå utvidet til å omfatte hele låven. Det er godt besøk på disse søndagene. Av tidligere beboere på Hernestangen, som besøkte oss i sommer, ble vi overrakt en del gamle fotografier, gammelt husgeråd og gårdsredskap.

Søndag 8. september var det markvandring på Ovnerud med Elin Erlandsen som guide. Hun ga en interessant orientering om gården og driften av denne fra tidligere tider. 15 personer møtte, og som avslutning gikk turen til Høgåsen i strålende vær hvor lunsj ble inntatt.

Oldtidsmarsjen gikk i år søndag 15. september. Marsjen var den 24. i rekken, og som vanlig godt planlagt av Bjarne Kjos. Pga. værforholdene med mye regn denne dagen var det ikke så mange som deltok, men vi fikk god omtale i lokalavisen. De deltakere som ble intervjuet var meget fornøyd med turen.

Lørdag 21. september la Asbjørnsenselskapet sin årlige høsttur til Røyken. Selskapet ønsker å fremme kjennskap til alle sider ved P. Chr. Asbjørnsens liv og store forfatterskap, og de utgir nytt og gammelt stoff om Asbjørnsen i bokform. Siden de gjerne oppsøker steder der Asbjørnsen samlet stoff eller lot seg inspirere, hadde røyken visitten Kjekstad, Røyken kirke og Røyken prestegård som hovedmål. Asbjørnsen bodde på Kjekstad da han samlet inn eventyr og sagn i 1837, 1840 og 1843. Kåre Selvik presenterte det historiske Røyken på Kornmagasinet mens gjestene fikk kaffe og vafler servert av Arrangementskomiteen. Turen ble avsluttet på Brøholt med lokal mat og mer historie. Turopplegg: Jorunn Vandvik Johnsen og Inger Drengsrud Førde.

21.oktober holdt Kåre Selvik et foredrag for Røyken Rotary angående tettstedet Nærnes. Før jul hadde historielaget stands på Rortunet, på Røyken senter og på Spikkestad. Det var salg av historielagets bøker og kalendrer for 2014, samt verving av nye medlemmer.

Publikasjoner og publikumskontakt

Historielaget har i år, som i tidligere år, utgitt årboka (skrift nr.30). Årets bok var i samme design og layout som i 2012. Redaktør har vært

Bjarne Kjos. Vi feirer i år et jubileum, da årboka har kommet ut i 30 år! Årbokas redaksjon har i år stått for ni forskjellige artikler med syv bidragsyttere:

«A/S Røyken Jernvare - fra Grodalen til Klokkearstua» (Bernt Otto Hauglin) «Kvinner i Røykenpolitikken» (Terje Martinsen) «Husmannsplassene under Gjerdal» (Jørn Jensen) «Klokkene i Røyken kirke» (Ole Sønju) «Gammelt sagn om kirkeklokke» (Ole Sønju) «Fra Kongo til Nærnes i bærestol» (Eva Elvira Ski) «Strandheim - en oppfølger» (Kåre Selvik) «Sykdom og død som hyppig gjest» (Terje Martinsen) «Hå, hå er du slik kar! sa Røykenpresten» (Inger Drengsrud Førde)

Det er også i 2013 utgitt to Bygdemagasin ved redaktør Bjørn Fossnes. Nr. 63 i juni og nr. 64 i desember. F.o.m. nr. 40 er Bygdemagasinet lagt inn på vår nettside: www.historielaget.no

Nettsiden holdes oppdatert av Kjell Jørgensen, og inneholder mye om laget og virksomheten der.

Oldtidsveien

Tilsynet med Oldtidsveien fra Gullaug i Lier til Slemmestad i Røyken utføres av en komite som ledes av Ole Eldar Kjølén. Øvrige medlemmer i komiteen er: Bjarne Kjos, Ole Rud, Martin Aasgaard, Jan Bjerknes og Harald Melvold. Det er foretatt utbedringer og rydding av Oldtidsveien. Et skilt var revet ned ved overgangen til Slemmestadveien. Tre nye skilt bestilt av Asker Produksjon var levert med feil tekst. Dette ble reklamert, og nye skilt ble laget vederlagsfritt. Skiltene er hentet og vil bli satt opp til sommeren.

Kyststien

Komiteen for ettersyn og vedlikehold av kyststien består av seks medlemmer med Harald Melvold som leder. De øvrige medlemmene er: Odd Rønning, Gunnar Graff, Odd Berg Pettersen, Erling Gabrielsen og Kristian Halvorsen. Kyststien fra Askerdelet og til Slemmestad går fremdeles langs Vaterlandsveien. En trase over Tåjeåsen ble ryddet for åtte år siden, men kommunen motsetter seg denne omleggingen. Kommunen vil ikke prioritere traseen fordi den betinger en ny trapp som sannsynligvis blir for dyr.

Trappa til kyststien i Vaterland er i dårlig forfatning, og har vært det lenge. Reparasjons- og sikringsarbeidet vil bli kostbart (pristilbud på kr.263.000,-), og er foreløpig ikke prioritert av kommunen.

Det er fem år siden det ble vedtatt å utarbeide en reguleringsplan for fremføring av kyststien i Grunnvik, men dette arbeidet har til nå ikke blitt prioritert av kommunen.

I september 2013 ble det vedtatt å utarbeide et planprogram for kystsonen i Røyken. Her sies det at «en vil ha fokus på å finne en egnet trase for en mer sammenhengende kyststi mot Oslofjorden». Vi håper dette vil omfatte Grunnvik og videre fremføring av stien langs Nærnesbukta ved Propsen og langs sjøen under Åroskastet.

Det er satt opp flere nye skilt, stier har blitt blåmerket og ellers ryddet for kvist og vindfall for å få en bedre utsikt mot fjorden. Komiteen har til sammen nedlagt ca. 120 timers arbeid på kyststien i 2013.

Museumskomiteen

Komiteen har bestått av Bjørn Eric Hansen som leder og Frøydis Christoffersen, Liv Davidsen, Ove Midtsem, Kjell Klausen og Thorleif Berg. Komiteen har siden siste årsmøte ferdigstilt den nye delen av landbruksmuseet i låven på Hernestangen. Før åpningen som fant sted 30. juni, var det nedlagt til sammen 280 timer for å få det ferdig.

Det er også utført en del arbeide på Gjelumstua. Den ene endevæggen og vindskier er malt. Resten av vedlikeholdsarbeidet på Gjelumstua er planlagt til våren. Vi har mottatt flere gaver til historielaget, alt fra møkkakjerre til husgeråd. Disse er registrert og plassert enten på Kornmagasinet eller på Hernestangen.

Planer for neste år er å gjøre om laftebua til et lite «bryggerhus». Dette for å få omplassert noe av samlingen, slik at vi kan tilby et mer aktivt museum med omvisning og spesielle temaer for barn og voksne i sommermånedene.

Museumskomiteen møtes hver torsdag nesten hele året, og det er et betydelig arbeid komiteen har nedlagt de siste årene.

Slekts- og gårdshistoriegruppa

Gruppa består av syv medlemmer med Arne Myrvang som leder. De øvrige medlemmene er: Odd Arne Svendsrud, Jorun Dambo, Anne Elisabeth Myrvang, Ragnar Ølstad og Arve Solli. Asbjørn Westermann døde i 2013. Jan Ølstad har tiltrådt gruppa.

I løpet av de siste årene har gruppa hatt to dødsfall og i tillegg har det vært sykdom blant noen av de andre medlemmene. Dette har forsinket arbeidet som nå går fremover med noe redusert fart. Gruppas arbeid består fortsatt

i transkripsjon av kirkebøkene for Røyken utover på 1800-tallet.

Tre av medlemmene har faste møter på Kornmagasinet hver torsdag kl. 19.00-21.00, mens andre jobber hver for seg hjemme. For tiden arbeides det med ministerialbøkene nr. 3 (1782-1813) og nr. 4 (1813-1832) for Røyken. Målet er å få lagt ut disse på søkbar form på Digitalarkivet i løpet av 2014. Med dette vil samtlige ministerialbøker fra Røyken i tidsrommet fra første bok som startet i 1701 og fram til 1832 ligge ute i søkbar form. I tillegg er denne serien for en stor del også komplettert med klokkebøker.

Gruppa ønsker kontakt med interesserte som kan være med videre i arbeidet, og ser gjerne at noen kommer innom på torsdagsmøtene!

Bokkomiteen

Komiteens sammensetning har ikke vært endret i 2013. Medlemmene er Amund Kjellstad, Harald Melvold, Inger Drengsrud Førde, Ingrid Bjørnstad, Jan Erik Ask, Jan Ølstad, Kåre Selvik og Jørn Jensen. I løpet av året har det vært avholdt seks møter. På møtene har deler av manuset til boka vært gjennomgått, med innspill fra medlemmene. De har innhentet opplysninger og gamle bilder fra publikum. Komiteen har brukt en del tid på gjennomgang av bilder som skal brukes i boka. Møtet i juni var hos Ingrid Bjørnstad på Glitre. De øvrige møtene har vært avholdt hjemme hos leder av gruppa, Jørn Jensen.

Huskomiteen

Komiteen har ansvaret for drift og vedlikehold av Kornmagasinet, og har i perioden bestått av tre medlemmer: Jens Sundby, Ottar Bergli og med Bernt Otto Hauglin som leder.

Utleievirksomheten går bra, og bygget er mye i bruk. Brutto var leieinntekt i 2013 kr. 97.000,- noe som er en økning fra 2012. Renholdet ble i 2013 overlatt til et lokalt rengjøringsfirma (KPS AS), og dette ser ut til å fungere bra. Avtalen med Røyken kommune angående parkeringsplassen er fortsatt ikke fulgt opp. Torsdag er Kornmagasinet stengt for utleie og kan disponeres av historielaget.

Det er installert et lite høyttaleranlegg som til enhver tid står klart til bruk. Det inneholder også en trådløs mikrofon som kan brukes hvor som helst i salen.

På kjøkkenet er det installert mer og bedre lys over kjøkkenbenken. Det er installert nye panelovner i salen, og det gamle styresystemet

for regulering av temperatur på dag/natte-
tid er skiftet til et nytt system. Dette vil gi oss
strømbesparing.

Parkeringsplassen er ryddet for skrot, og det er
kappet en del busker og trær. Det er utilfreds-
stillende beholdning av bestikk og dekketøy i
kjøkkenet. Arrangementskomiteen og Husko-
miteen vil sammen ta en dugnad og gå igjen-
nom hva som må anskaffes av nytt.

Øst- og sørveggen må til sommeren males/
oljes. På nordveggen, hvor vann delvis har
trengt inn ved slagregn, skal sprekker tettes
med spesial kitt og overmales. Etter alt arbeid
som er gjort på Kornmagasinet, fremstår byg-
get nå som innbydende og godt vedlikeholdt,
både utvendig og innvendig.

Årbokkomiteen

Komiteen består av fem personer med Bjarne
Kjos som leder. De øvrige medlemmene er:
Terje Martinsen, Jørn Jensen, Inger Drengs-
rud Førde og Erik Jacobsen. Man har videre-
ført samarbeidet fra 2012-utgaven med grafisk
designer Vemund Tollefsen.

For å få årboka ferdig trykket til midten av
november, satte man fristen for å levere bidrag
til ca. seks uker før trykking. Dette fungerte
rimelig bra. Årboka for 2013 er på 144 sider,
ble trykket i et opplag på 1000 eksemplarer og
inneholder ni artikler skrevet av syv forfattere.
Dette er historielagets 30. årbok. Komiteen har
hatt tre møter hvor alle komited medlemmer
kunne delta. Et møte ble også avholdt med
deltakelse av Bjarne Kjos, Terje Martinsen og
Vemund Tollefsen for gjennomgang og overle-
vering stoffet.

Til deler av billedmaterialet har komiteen hatt
bistand fra Kjell Jørgensen.

Manuskriptene ble overlevert leder av komi-
teen som samlet disse for videresending til
Vemund Tollefsen. Ferdig trykket årbok ble
levert på Kornmagasinet 13. november.

Arrangementskomiteen

Komiteen består av syv medlemmer med Inger
Marie Melvold som leder. Øvrige medlemmer
i komiteen er: Karen Lillelien, Ingrid Bjørnstad,
Marit Solberg, Inger Graff, Leikny Aasgaard
og Gerd Gabrielsen. I 2013 har det vært 10
arrangementer på Kornmagasinet hvor komi-
teen har bidratt med å steke vafler, koke kaffe,
dekke på og rydde bord, samt vaske opp etc.
Noen av arrangementene har vært skrivekurs,
hvor antall deltakere har vært ca.15 personer.
På de øvrige arrangementene deltok fra 30 til
45 personer.

Hederstegnskomiteen

Komiteen består av tre medlemmer med Bjarne
Kjos som leder. De øvrige medlemmer er Ole
Sønju og Ole Rud.

Historielagets hedertegn ble i 2013 tildelt Jørn
Jensen.

Bygdemagasinet

Redaktør i mange år av Bygdemagasinet er
Bjørn Fossnes. De øvrige medlemmer av redak-
sjonskomiteen er: Jan Lien, Kjell Jørgensen og
Arne Myrvang. Redaksjonen har i år kommet
med to numre av Bygdemagasinet, nr. 63 i juni
og nr. 64 i desember 2013.

Det henstilles til medlemmene å bidra med
stoff til Bygdemagasinet.

Røykenkalenderen 2014

I samarbeid Lions klubb, Røyken, og histo-
rielaget, ble det trykket 1000 eksemplarer av
Røykenkalenderen for 2014. Kalendrene deles
likt mellom Lions og historielaget. Årets salg
innbrakte oss kr.12.615,-. Noe av de oversky-
tende kalenderene vil bli delt ut gratis som en
reklame for historielaget.

Styre og komiteer 2014

Styret

Leder	Kåre Selvik	Gjenvalg, 1 år (til 2015)
Nestleder	Bjørn Eric Hansen	Ikke på valg (til 2015)
Kasserer	Arnulv Solberg	Gjenvalg, 2 år (til 2016)
Sekretær	Bernt Otto Hauglin	Ny, 2 år (til 2016)
Styremedlem	Bjørn Auke	Ny, 1 år (til 2015)
Varamedlem	Morten Fleischer	Gjenvalg, 1 år (til 2015)
Varamedlem	Inger Drengsrud Førde	Gjenvalg, 1 år (til 2015)
Varamedlem	Ingeborg Hoel	Gjenvalg, 1 år (til 2015)

Ut

Tore Morberg
Bernt Otto Hauglin

Arrangementskomiteen (alle for 1 år)

Inger Marie Melvold - leder	Gjenvalg
Karen Lillelien	Gjenvalg
Marit Solberg	Gjenvalg
Inger Graff	Gjenvalg
Leikny Aasgaard	Gjenvalg
Gerd Gabrielsen	Gjenvalg

Ingrid Bjørnstad

Museumskomiteen (alle for 1 år)

Bjørn Eric Hansen - leder	Gjenvalg
Frøydis Christoffersen	Gjenvalg
Liv Davidsen	Gjenvalg
Ove Midtsem	Gjenvalg
Kjell Klausen	Gjenvalg
Thorleif Berg	Gjenvalg

Bygdemagasinet (alle for 1 år)

Arne Myrvang - redaktør	Ny
Ole Kjølén	Ny
Kjell Jørgensen	Gjenvalg
Bjørn Fossnes	Ny

Bjørn Fossnes
Jan Lien

Arne Myrvang

Slekts- og gårdshistorie (alle for 1 år)

Arne Myrvang - leder	Gjenvalg
Odd Arne Svendsrud	Gjenvalg
Jorun Dambo	Gjenvalg
Anne Elisabeth Myrvang	Gjenvalg
Ragnar Ølstad	Gjenvalg
Arve Solli	Gjenvalg
Jan Ølstad	Ny

Asbjørn Westermann
(død)

Revisorer

Martin Aasgaard	Ny, 2 år (til 2016)
Harald Melvold	

Rolf Hansen
Ikke på valg (til 2015)

Årbokkomiteen (alle for 1 år)

Bjarne Kjos - leder
Terje Martinsen
Jørn Jensen
Inger Drengsrud Førde
Erik Jacobsen

Gjenvalg
Gjenvalg
Gjenvalg
Gjenvalg
Gjenvalg

Ut

Oldtidsveien (alle for 1 år)

Ole Kjølén - leder
Bjarne Kjos
Ole Rud
Martin Aasgaard
Jan Bjerknes
Harald Melvold

Gjenvalg
Gjenvalg
Gjenvalg
Gjenvalg
Gjenvalg
Gjenvalg

Kyststien (alle for 1 år)

Harald Melvold - leder
Odd Rønning
Gunnar Graff
Anton Eide
Odd Berg Petterson
Kristian Halvorsen

Gjenvalg
Gjenvalg
Gjenvalg
Ny
Gjenvalg
Gjenvalg

Erling Gabrielsen

Hederstegnsråd

Ole Rud - leder
Bjarne Kjos - sekretær
Ole Sønju

Gjenvalg, 2 år (til 2016)
Ikke på valg (til 2015)
Ikke på valg (til 2015)

Huskomité (alle for 1 år)

Bernt Otto Hauglin - leder
Jens Sundby
Ottar Bergli
Kari Sønju

Gjenvalg
Gjenvalg
Gjenvalg
Gjenvalg

Valgkomitéen

Mette Ølstad - leder
Bjarne Kjos
Per Olav Berg

Gjenvalg, 2 år (til 2016)
Gjenvalg, 1 år (til 2015)
Gjenvalg, 2 år (til 2016)

Røyken Historielag - Resultatregnskap 2013

	Note nr.	2013	2012	Budsjett 2013
Driftsinntekter:				
Medlemskontingent		197 400	200 100	200 000
Leieinntekter Kornmagasinet		97 020	84 370	100 000
Tilskudd fra Røyken kommune		16 784	56 000	16 000
Inntekter arrangementer		4 826	13 260	15 000
Salg av bøker og kalendre		25 225	33 169	20 000
Andre inntekter	1	34 327	47 015	40 000
Sum driftsinntekter:		375 582	433 914	391 000

Driftskostnader:				
Lønnskostnader				
Lønnskostnader		29 300	30 500	33 000
Sum lønnskostnader		29 300	30 500	33 000

Øvrige driftskostnader				
Arbøker		50 015	52 892	60 000
Bygdemagasinet		29 850	29 570	30 000
Strøm og kommunale avgifter	2	30 740	28 359	35 000
Reparasjon og vedlikehold	3	76 363	150 904	95 000
Kontingenter		7 020	6 500	7 000
Annonser og reklame		20 381	10 954	15 000
Diverse kontorutgifter	4	20 016	16 010	25 000
Forsikringer		24 619	25 690	30 000
Andre driftskostnader	5	35 143	41 935	61 000
Sum øvrige driftskostnader		294 147	362 814	358 000

Sum driftskostnader		323 447	393 314	391 000
----------------------------	--	----------------	----------------	----------------

Driftsresultat		52 134	40 600	0
-----------------------	--	---------------	---------------	----------

Finansinntekter:				
Renteinntekter bank		12 206	11 094	10 000
Sum finansinntekter		12 206	11 094	10 000

Arsresultat		64 340	51 694	10 000
--------------------	--	---------------	---------------	---------------

Røyken Historielag - Balanse pr. 31.12.2013

Eiendeler:	Note nr.	2013	2012
Anleggsmidler			
Kornmagasinet		1	1
Gjellumstua og laftet hus på Hernestangen		1	1
Museumsgjenstander, gaver og lignende		250 000	250 000
Inventar		1	1
Sum anleggsmidler		250 003	250 003

Omløpsmidler:			
Kundefordringer		2 900	177
Sum kundefordringer		2 900	177

Bankinnskudd / kontantkasse:			
Særvilkårskonto		469 491	413 381
Konto for medlemskontingent		50 938	78 293
Driftskonto		7	4 726
Kontanter		3 878	0
Sum bankinnskudd og kontanter		524 314	496 400

Sum omløpsmidler		527 214	496 577
-------------------------	--	----------------	----------------

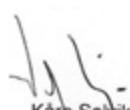
Sum eiendeler		777 217	746 580
----------------------	--	----------------	----------------

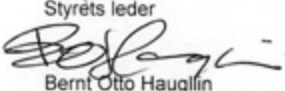
Gjeld og egenkapital:	Note nr.	2 013	2 012
Egenkapital			
Oppskrivningsfond	6	250 003	250 003
Hans Graff minnefond		9 000	13 350
Fri egenkapital	7	494 452	430 112
Sum egenkapital		753 455	693 465

Annen kortsiktig gjeld			
Skattetrekk		0	0
Leverandørgjeld		3 762	33 115
Forskuddsbetaling på kyststie		20 000	20 000
Sum annen kortsiktig gjeld		23 762	53 115

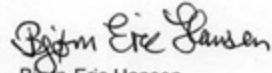
Sum egenkapital og gjeld		777 217	746 580
---------------------------------	--	----------------	----------------

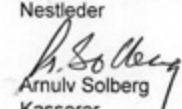
Røyken, 20. februar 2014

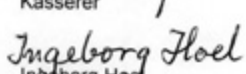

 Kåre Selvik
 Styrets leder

 Bernt Otto Hauglin
 Styremedlem

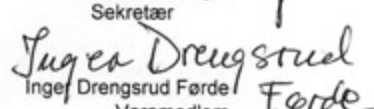

 Morten Fleisher
 Varamedlem

 Bjørn-Eric Hansen
 Nestleder

 Arnulf Solberg
 Kasserer

 Ingeborg Hoel
 Varamedlem

 Tore Morberg
 Sekretær

 Inger Drengsrud Førde
 Varamedlem

Røyken Historielag, noteoversikt til regnskapet for 2013

		2013	2012
Note nr. 1	Andre inntekter:		
	Inntekter ved minneutstilling	0	12 160
	Momsrefusjon	19 048	29 076
	Diverse inntekter	15 279	5 779
		34 327	47 015
Note nr. 2	Strøm og kommunale avgifter:		
	Renovasjon, vann og avløp	9 742	10 921
	Strøm	20 998	17 438
		30 740	28 359
Note nr. 3	Reparasjoner og vedlikehold		
	Rep. og vedl.hold Kornmagasinet	63 538	150 536
	Rep. og vedl.hold Hernestangen	12 825	368
		76 363	150 904
Note nr. 4	Diverse kontorutgifter		
	Kontorrekvisita	4 948	5 479
	Telefon	5 407	2 198
	Porto	9 661	8 333
		20 016	16 010
Note nr. 5	Andre driftskostnader		
	Utgifter innbrudd/brannalarm	4 658	5 638
	Utgifter brøyting og strøing	6 875	6 569
	Bilgodtgjørelse	6 482	3 500
	Bank og kortgebyr	272	242
	Leieutgifter	2 868	2 390
	Øvrige kostnader	13 988	23 596
		35 143	41 935
Note nr. 6	Oppskrivingsfond		
	Kornmagasinet	1	1
	Gjellumstua og laftet hus på H.tangen	1	1
	Inventar	1	1
	Museumsgjenstander, gaver og lignende	250 000	250 000
		250 003	250 003
Note nr. 7	Fri egenkapital		
	Fri egenkapital pr. 01.01.	430 112	378 418
	Årsresultat	64 340	51 694
	Fri egenkapital pr. 31.12.	494 452	430 112

Røyken Historielag Budsjett 2014

	Budsjett 2013	Regnskap 2013	Budsjett 2014
Driftsinntekter:			
Medlemskontingent	200 000	197 400	200 000
Leieinntekter Kornmagasinet	100 000	97 020	100 000
Tilskudd fra Røyken kommune	16 000	16 784	16 000
Inntekter arrangementer	15 000	4 826	20 000
Salg bøker, kalendere etc.	20000	25 225	30000
Andre inntekter	40 000	34 327	40 000
Sum driftsinntekter:	391 000	375 582	406 000
Driftskostnader:			
Lønnskostnader			
Diverse lønnskostnader	33 000	29 300	5 000
Sum lønnskostnader	33 000	29 300	5 000
Øvrige driftskostnader			
Årbøker	60 000	50 015	60 000
Bygdemagasinet o.a.	30 000	29 850	30 000
Strøm og kommunale avgifter	35 000	30 740	40 000
Reparasjon og vedlikehold	95 000	76 363	130 000
Datautstyr	7 500	3 591	5 000
Kontingenter	7 000	7 020	7 000
Annonser og reklame	15 000	20 381	15 000
Diverse kontorutgifter	17 500	16 425	20 000
Utgifter arrangementer	15000	11062	15 000
Forsikringer	30 000	24 619	30 000
Andre driftskostnader	46 000	24 081	49 000
Sum øvrige driftskostnader	358 000	294 147	401 000
Sum driftskostnader	391 000	323 447	406 000
Driftsresultat	0	52 135	0
Finansinntekter:			
Renteinntekter bank	10000	12 205	10 000
Sum finansinntekter	10000	12205	10000
Årsresultat	10 000	64 340	10 000

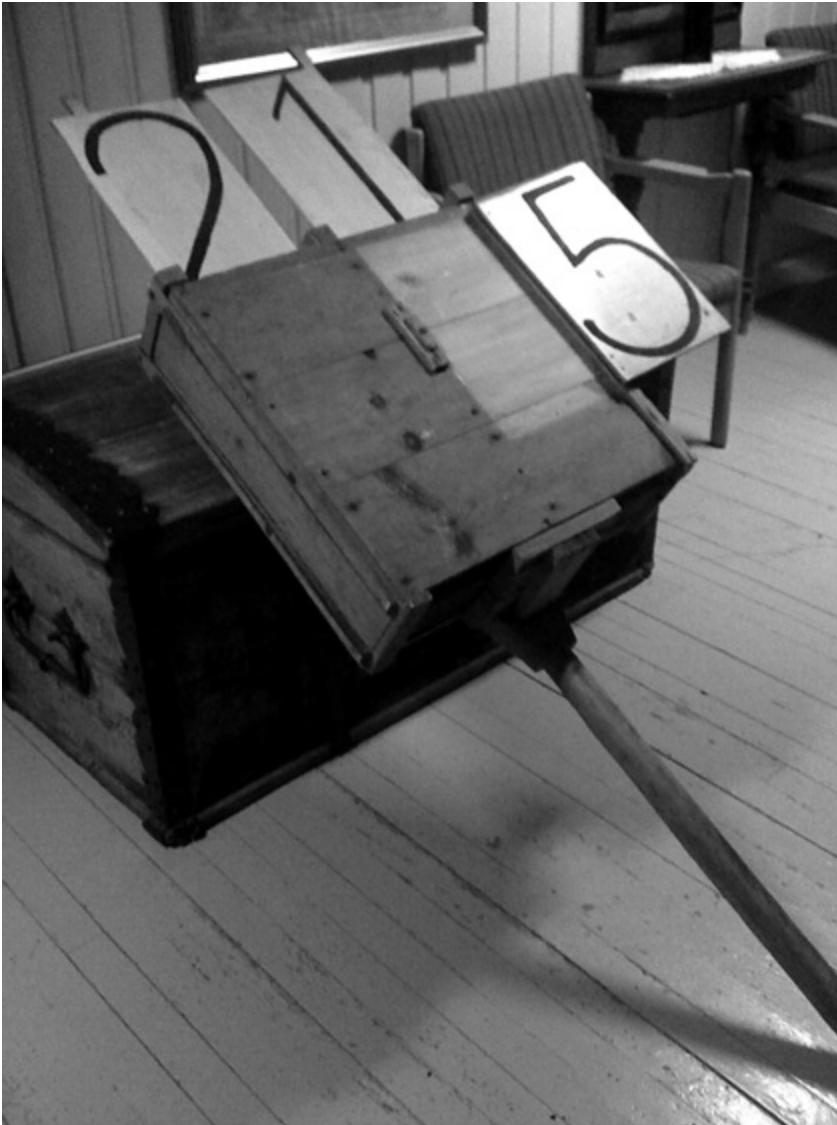
20022014

I hoppbakken på Spikkestad

Gjenstanden du ser på bildet har vi fått av Jakob Wahl på Spikkestad. Den ble brukt til å vise hoppplengder i skibakkene på stedet. Spikkestad hadde tidligere et svært aktivt hoppmiljø. En av de mest kjente hopperne var Peder Wahl, far til Jakob. Peder Wahl vant sogar kongepokalen i Holmenkollen i 1938.

Lengde-anviser-tavlen vil inngå i lagets bygdesamling i Kornmagasinet.

Takk for gaven.

En samling Åroskeramikk som var stilt ut på «Åpen dag» på Kornmagasinet 22. mai.